

■ ■ ■ 3. A magyar népzene legújabb rétege (új stílus, visszatérő szerkezet, B osztály): 123–230. sz.

A) KIS AMBITUSÚ DALOK: 123–177. SZ. ■

123.

$\text{♩} = 124$

1) 3)

1. Bé - res - le - gény mez - té - lāb mēnt szān - tā - ni,
Szó - gā - le - gény

2) 3)

Ot - hun hát - tā ā csiz - mā - jāt pāt - kó - ni,
csizs - mā - jāt

3)

Ki - lenc ko - vācs nem mer - te fēl - vāl - ló - nyi,

1)

Ēgy sē tu - dott ró - zsās pat - kót csi - nā - nyi.

1) 2) 3.a 3.b

ossia B, G, H: ossia 4. vsz. H: 3. vsz.

2. Kisángyalom, hovā hājtod āz ēkrēt?
 Tālān bizon (āz) istāllóbā bekētēd?
 ||:Kettē sāntā, ā hārmādik nem mēhet,
 Ā negyedik nem birjā jā szekeret.:||

3. Kiságyalom, hová hájtod az ékröt?
Tálán bizon kiskertembe bekötöd?
Odá bizon, kiságyalom, nem kötöd!
Gyenge a rozmaring ágá, lötöröd!

4. Kilenc tinót hájtottám a vásárbá,
Tizediket a bábám udvárábá.
Kilenc tinó ará van a lājbi zsebibe,
Még az éjjel kimulatom beléle.

- B:** 2. Béréslegény, nē rákd még a szekeret!
Sajnálld még a szégény pára ökrödet!
Ketté sántá, a hármádk nem mēhet,
A negyedek nem birjá já szekeret.

3. Áki akár tisztá búzāt kászányi,
Bē kell áztát három szántásrá vetnyi.
Áki akár hív szeretőt tartányi,
Nem kell áztát búvál elhervásztányi!

- D:** 1. Dānel néni, adjon Isten, jó jestét!
Mēghoztuk a Józsi fijá holttestét!
- Elég nágy bút hoztátok a fejemre!
Mēgāl, Gyuri, nem lész ez elfelejtve!

2. Dāneléknā mēggyúládt a mécsvilág.
Tálán pedig Dānel Józsit virásztják?
- Gyerink, lányok, eltēzzink fél fehérbe!
Gyerink Dānelékhoz a temetésre!

3. Dānel Józsit viszik a temetébe,
Dānel Gyurit mēg a sētét tēmlēcbe,
Dānel Gyuri mēgzērgeti a vását,
Édēsányjá gyenge szíve mēghásád.

4. - Dānel Gyuri, hogy nem fājt ā tē szíved,
Hogy ā bātyād ěgy kislānyé mēgēltd?
- Dehogynem fājt, csākhogy mēg nem hāsādott,
Hogy ā bātyām ěgy kislānyé kikāpott!

H: 2. Kilātszik, hogy kinek vān szeretēje:
Vān is ānnāk kivārott zsebkendēje!
Piros pāmuk tulipānnyāl kivārrvā.
Gyere, bābām, csókolj meg utoljārā!

3. Piros ālmāt nem jō kétfelē vāgni.
Hā nem szeretsz, nem muszājsz hozzām jārni!
Hā nem szeretsz, nē sē ilj āz āgyām szēlire!
Nē kācsingāss kék ibojās szemembe!

I_{1, 2} = A_{1, 2}

- J: 1. A Dānesi-pusztānak az aljāba
Āll egy csārda ěgyedil ěgymagāba.
Szarvas Istvāny volt ennek a gazdāja
Oldalān volt felesēge ěs lānya.
2. Szombat este kilencre jār az ōra.
Alvōra tērt az asszony ěs Tēruska.
Szarvas uram ěgyedil ěgymagāba
Vārta, jōn-ē mēg vendēg a csārdāba.
  3. De nem sokājig kellett neki várni.
Nagy dūhōssen jōtt ěgy cigāny ārmādi.
Italt kērték a cigānyok szaporān,
Pedig vērre szomjas volt a karavāny.
  4. Szarvas uram borē mēnt a pincēbe.
Nagy sikoltās jētt akēzbe filēbe.

De mire már visszatért a lakásba,
Feleségét akkor már halva látta.

5. A lőjány is szintén ki volt végezve.
A kocsis is ott hevert a sëntésbe.
Szarvas uram mikor eztet meglátta,
Elmenekilt a hátúsó szobába.

– *Hát, má tovább én nem tudom. Má elfelejtettem. Annyit tudok, hogy a csárdát
félgyújtották, de hogy hova lëttek, vagy mi lëtt velük, nem tudom tovább.*

A, C, D, E: Péter Pálné Szurap Ilona (64, 76, 80, 80)	Király E., 1956; Kiss L. – Sturcz J., 1969; Bodor A. – Bodor G., 1972;
B: Maros Pálné Szurap Ilona (51)	Kiss L., 1943
F: Janovics Jánosné Nagy Erzsébet (67)	Kiss L. – Janovics J. – Sturcz J., 1960
G: Buják János (60)	Kiss L. – Sturcz J., 1969
H: Antalovics Mihályné Deák Verona (75)	Marásek G. – Silling I., 1981
I: Guzsvány Mihályné Jánosi Verona (65)	Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000
J: Baloghné Molnár Katalin (91)	Silling I., 1983

Dallamtípus: Berezky 2013: 622. távoli változata

Új stílusú, kis hangterjedelmű, érdekes hangnemű dal. Közvetlen változatát nem ismerjük, csak Kupuszináról került elő. Rokonság: Baranya és Tolna megyében, Berze Nagy János 1940-ben megírt, *Baranyai magyar néphagyományok* című könyvében I. kötet, 362. oldal, 23. sz.

124.

♩ = 80

1. Jaj, de szé - lés, jaj, de hosz - szú ez az út,

A - me - ji - kén Bar - na Já - nos el - in - dult.

Ki - hív - ta a ko - má - ját az er - dő - be,

1) _____

Kést nyo - mott a sze - gény le - gény szi - vé - be.

1)

A többi versszakban.

2. Véré s lett a Bárná Jáncsi ruhája.
Májd kimossa az é kedves bábájá!
- Mosd ki, bábám, ingem, gátyám fehérre!
Holnap męgyék csęndbiztos úr elébe.
3. - Ádjon Isten, csęndbiztos úr, jó napot!
- Ádjon Isten, Bárná Jáncsi! Mi bájod?
- Csęndbiztos úr, szívem nyomja a bánát:
Ęgy kislányért męgeltem a komámát!

4. - Kár volt eztet, Bárná Jáncsi, megtënni:
    À komādāt egy kislányért megëlni!
    - Csëndbiztos úr, rég volt már ellenségëm,
    (Mert) Àz à kislány nem lehet feleségëm!

5. Bárná Jáncsit hārom zsāndār késëri,
    À bābāja az āblakon āt nézi.
    - Ne nézd, bābām, gyāszos késërésëmet!
    Mind tēmiāttād szenvedëm ezëket!

6. Àrrā alā fārāgnāk egy bitófāt,
    Àmejjikre Bárná Jānost ākásszāk.
    Fújjā à szél fehér ingét, gātyājāt,
    Mās ëleli Bárná Jāncsi bābājāt.

Pécsi Gāspárné Kovács Teréz (56)

Silling I., 1981

Dallamtípus: Bereczky 2013: 654.

A gyilkos feladja magát betyárballada. Új stílusú dallam, a Barna Jancsi ballada egyik leggyakoribb, törzsökösen népi dallama. A ballada az 1870-es évek óta formálódik a szemünk láttára: a jól megfogalmazott részek fokozatosan állnak össze erkölcsi konfliktust megfogalmazó történetté. Ugyanakkor a magyar néphagyomány egységét is jól tükrözi: már Moldvában is éneklék. Változatainak száma 150 körüli, Vajdaságban 26-ot találtak. Legelső följegyzése 1882-ből származik.

125.

♩ = 86

1)

1. Gye - rink, lá - nyok, Szān - to - vá - ra mu - lat - ni!

2)

Ha - za - fe - lé szé - pen fo - gunk da - nol - ni.

2) 3)

Dá - nēl Gyu - ri mēg - zēr - ge - ti az asz - talt:

- Meg - ájj, Jó - zsi, még az éj - jel ki - kap - hatsz.

1) 2) 3)

B: 1. vsz.   ossia   B: 1., 5. vsz.

2. Dánel Gyuri nem szédte ezt tréfába.
Csizmájából a nagy kést kirántotta.
Úgy megsúrta szegény Józsit, nem szánta,
Piros vére gyalogutat csinálta.
3. Kati néni, adjon Isten, jó estét!
Meghoztuk a Józsi fia holttestét.
- Jaj, de nagy bút hoztatok a fejemre!
Megájj, Gyuri, nem lész ez elfelejtve!

4. - Gyerink, lányok, öltözzink feketébe!
 Gyerink, lányok, Dánel temetésére!
 Dánel Józsit kilenc kislány siratja,
 Dánel Gyurit kilenc zsandár vallassa.
5. - Ugye, Gyuri, hogy nem fáj a te szíved,
 Az écsédet egy kislányér' megölted?
 - Dehogynem fáj, csakhogy még nem hasadott,
 Mikor mondta: - Jaj, Istenem, meghalok!
 Dánel Józsit viszik a temetébe,
 Dánel Gyurit még a sötét tömlőcbe.

A, B: Molnár Istvánné Guzsvány Verona (63, 65) Csizmadia T., 1981; Bazsantik M., 1983

Dallamtípus: Berczky 2013: 682.C

126.

♩ = 112-118

1. Kis ká - lá - pom föl - á - kász - tom á szög - re

Hā - rom é - vig nem tē - szēm á fe - jem - re.

Máj' föl - tē - szēm á ne - gye - dik év e - le - jén!

Szā - bād - sā - gos ró - zsā lesz á te - te - jén!

2. Szánt az eke, csireg-csörög a járom,
Szánt a bábám bacs kertesi hátáron.
Szárász a föld, kettős eke nem járja,
(Mert) Szép a bábám, Bácskertesen nincs párja!

Buják János (33)

Kiss L., 1943

Dallamtípus: Berczky 2013: 656.

Kis ambitusú, közepes szótagszámú, új stílusú katonadal.

127.

$\text{♩} = 104$

1) _____
1. Lo - von jöt - tem, nem sza - má - ron,
2) _____ 3)
Hozd ki, ba - bám, a kan - tá - rom,
4) _____ 5)
Kan - tá - rozd fël a lo - va - mat!
1) _____
Né - ked a - ján - lom má - gá - mat!
1.a 1.b 2) 3.a 3.b 4)
ossia ossia ossia E: ossia I: ossia ossia

2. Néked ajánlom magamát,
Ezt a karcsú dörékámát!
||:Oján karcsú, mind a nádszál,
Hajlik, mind a rozmaringszál:||

B, C, E, F, H, I: 3. Jáj, de szépen hárangoznák!
Tálán az én galambomnak (*galambomra*)?
Most viszik a temetőbe,
El sém búcsúzhattam tőle!
Az utolsó nyughejére.

4. Bärcsäk äddig lë në tännék,
Míg én innen odámennék!
Én ereszteném a sírbä,
Én eresztem (a) néma sírbä,
Räjä földet húznäm (*húznäk*) sírvä.
Húznäk (*Húznäm*) rä jä földet sírvä.

J: 1. Kupuszini templomtorony,
Beléakadt az ostorom,
Nincsen, aki kiakasztja,
Csak a szivem szomorítsa.

A, B: Janovics Jánosné Nagy Erzsébet (67, 63)	Kiss L. – Janovics J. – Sturcz J., 1960, Király E., 1956
C: Guzsvány Pál (43), Rubus János (42)	Kiss L., 1943
D: Janovics Andrásné Cselyuszká Klára (51), Sóta Mihály (58)	Király E., 1964
E: Rubus János (69)	Kiss L. – Sturcz J., 1969
F, G, H: Péter Pálné Szurap Ilona (76, 76, 80)	Kiss L. – Sturcz J., 1969, Bodor A. – Tripolsky G., 1972
I: Baloghné Fiser Mária (78)	Silling I., 1980
J: Bazsantik Pálné Kerhut Erzsébet (64)	Silling I., 1981

Dallamtípus: Bereczky 2013: 538.A, Járdányi II. 17.

Az új stílus régies rétegeből való, általánosan elterjedt dallam. Valószínű előképei egy XV. századi francia chanson és egy – kb. ugyanabból az időből – *Himnum dicamus Domino* kezdetű himnusz. Számos stílusrokona él a laikus ájtatosságok repertoárjában, de a balladákban is. A sortagolódás ún. „tripódikus nyolcas”. A dallamhoz sokféle szöveg kapcsolódik, többek között Duna menti karikázók is.

128.

$\text{♩} = 116$

1) 2)

1. Bács - ker - te - si bí - ró ud - vá - rā - bá

Lē - hul - lott āz ā - gāc - fā vi - rā - gā.

De sok é - dēs - ā - nyā āzt fé - szēn - ne,

1) 2)

Hogy a fī - jā kā - to - nā nē lēn - ne.

1) 2)

C: ossia ossia

2. Á nagy utcān végig, végig, végig,
Mindēn kiskāpubā rózsā nyíllik.
Mindēn kiskāpubā kettő-három,
De az ēnyém elhērvādt ā nyāron.
3. Bíró, bíró, bācskertesī bíró,
Āssā ki jā két szemét ā holló!
Nem vétettem sohā ā kutyānak,
Mégis bēiratott katonānak.
4. Kātonā sēm lētem volnā sohā,
Hā jā bātyām bíró nem lētt volnā.
Ötször-hātszor írtā jā csāszārnāk:
- Vēgye bē jāz őcsēm katonānak!

B = C:I. Kupuszinān mēgraktāk a tūzet,
Kēriláltāk a suhanc legények.
Kēnnyes szemmel néztek ék ēgymāsra,
El kell menni innen nemsokārā!

2. Bíró, bíró, kupuszini bíró,
Āssa ki a két szemét a holló!
||: Nem vétettem sohā ā kutyānak,
Mégis beiratot' katonānak:||

A: Buják János (33)

Kiss L., 1943

B: Bódis Pálné Mikó Mária (82)

Silling I., 1981

C: KPSME énekkara és fúvószenekara

Marásek G., 1989

Dallamtípus: Bereczky 2013: 64I. I, Járdányi II. 20.

Az egész típusra jellemző, hogy az A sor kezdőhangja az első sorban többnyire d, a negyedikben esz.

129.

♩ = 152

Férj - hé mēnt à vén - ász - szony, hēp - ti - kās.
Nà - gyot fin - gott àz ë - reg, à nāt - hās.
Nà - gyot fin - gott àz ë - reg, de nye - rí - tett,
Csák hà még à Jó - is - ten mēg - se - gí - tett!

- Ez a én nótám, mer' én vótam 70 éves, mikó férhémēntem!
- Meghalt a másik ura is?
- Mēghált, négy mēghált! Az elsőt... Ázt evitték kátonánák, az ott marádt, Oroszországba vān válāhun.
- Él-ē?
- Fogoj vót. Nagyon jó vele vót nekēm.

Péter Pálné Szurap Ilona (80)

Bodor A. – Tripolsky G., 1972

Dallamtípus: Bereczky 2013: 641., Járdányi II. 20.

Az előző dallam változata.

130.

♩ = 149

Lë - mē-gyëk a, lë - mē-gyëk à pin - ce fe - ne - kí - re,

Rā - i - lëk à hor - dó kö - ze - pí - re,

Àd-dig i-szok, míg ëgy ló lësz, àz - u - tån à fe - le - sé-gëm úgy-is jó lësz,

Ëgy - ket - té, ki - mē - gyëk à li - get - be sé - tã - ni.

Péter Pálné Szurap Ilona (76)

Kiss L. – Sturcz J., 1969

Dallamtípus: Berczky 2013: 930.

A kis ambitusú népszerű menetelőnóta (*Örmester úr fekete subája...*) megnövekedett szótagszámú változata.

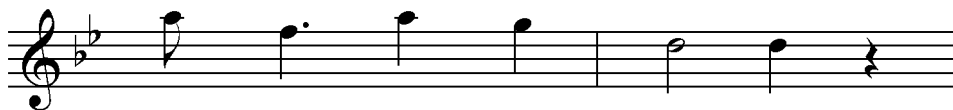

131.

♩ = 140

1. - Kocs - m̄ - ros - né, h̄ - ll - já,

V̄ - n e b̄ - r - n̄ l̄ - nyá?

- V̄ - n é - n̄ - k̄ - m̄ o - lȳ - n̄ c̄ - s̄ - l̄ - f̄,

E - ḡ - s̄ z vi - l̄ - ḡ - t̄ m̄ - c̄ - s̄ - l̄ - j̄!

C̄ - s̄ - i - n̄ - ḡ - l̄ - i - n̄ - ḡ - i r̄ - e - n̄ - ḡ - e - t̄ - e - ḡ i c̄ - s̄ - ā - r̄ - d̄,

B̄ - t̄ - ȳ - ā - r̄ - o - k s̄ - z̄ - ā - m̄ - ā - r̄ - ā.

2. - Kocsmárosné, hallja!
V̄ - n - e sill̄ - r̄ - b̄ - r̄ - a?
- V̄ - n̄ é - n̄ - k̄ - m̄ h̄ - t̄ - s̄ z̄ - ā - k̄ - ó,

Báranyai borból váló!
Csingilingi rengetegi csárdá,
Betyárok számára.

– A kocsmárosné a csingilingit megnyomta. Az telefon – úgy csingilinggett, oszt ott vót keze' nágy erdé, oszt a betyárok ott tányázták. Ákkó má tudták, hogy van hászon, ké menni a kocsmába, mikó a csingilingi szót. Osz azé máradt érekre Csingilingi csárdá. Még most is az a neve. Jóbá vót a betyárokká' a kocsmárosné.

Klucsovszkiné Soód Mária (56)

Silling I., 1981

Dallamtípus: Bereczky 2013: 532., Járdányi II. 63.

Az új stílus régies rétegeből való, kis szótagszámú, ritka, hatsoros dallam. Utolsó két sora egy drávaszögi lakodalmas, menyasszonyfektető dallal azonos. Erősen variálódó dallam. Már maga a dallamindítás is sokféle lehet: legjellemzőbb és leggyakoribb a kvint-ről történő.

132.

Rubato ♩ = 78

1) Én va - gyok a hí - res Ró - zsa Sán - dor,

2) Nem bán - tom én a - ki sze - gény ván - dor!

3) Csák a gáz - dág nágy - u - ra - kat fosz - tom,

Gaz - da - sá - gát sze - gény - nek ki - osz - tom.

B: ossia   ossia   ossia   B: ossia

2. Kocsmárosné, ejnye, ejnye, ejnye:
  - Kinek ez a lova félnyergelve?
  - Rózsa Sándor ennek a gazdája.
  - Most jēt' ide, nincs még fél órája!
3. - Kocsmárosné, azt mondja meg néki:
Vágy gyűjēn ki, vágy ádjā meg magát!
||:- Ki sem megyek, meg sem adom magam!
Kinek tetszik, vigye el a lovam!:||

B: 1. Nem messze van ide Kismargita,
Kit a Tisza keres-kēril fojja.
Közepében van egy rongyos csárda,
Abba mulat Rózsa Sándor bújában.

2. - Kocsmárosné, hallja-ē, hallja-ē?
Hāt ez a szép pej paripa kijē?
- Rózsa Sándor ennek a gazdája,
Most jōtt ide, nincsen fél órája.

3. – Küldje ki hát ezt a hírös betyárt!
Vagy gyíjjén ki, vagy adja még magát!
||:- Ki sē mēgyék, meg sem adom magam,
Kinek tetszik, vigye el a lovam!:||

  4. Én a lovam nem annyira bánom,
Csak a nyeregizzasztót sajnálom,
||:Mer a nyereg az a bugyellárom,
Abba fekszik százezer forintom.:||
- *Kitől tanulta ezt a nótát?*
– *Éregapámtú mēg apámtú. Mikó tízéves vótam.*

A: Antalovics Mihályné Deák Verona (75)

Marásek G. – Silling I., 1981

B: Antalovicsné Kajári Anna (69)

Silling I., 1981

Dallamtípus: Bereczky 2013: 303., Járdányi II. 34.

A Kismargita ballada gyakori dallama. Formára visszatérő szerkezetű (ABBA formaképletű), de lényegileg nem új stílusú, ötfokú, parlando dallam. Csak erre a szövegre éneklük. Bartók megjegyzi, hogy századunk elején még nagyon sok öregember tudta.

133.

♩ = 118

1. – Jó es - tét, jó es - tét,

Sá - gi bí - ró - né asz - szony,

Hol van az én ga - lam - bom,

Az én ked - ves ga - lam - bom?

2. – Bent van a szobábo,
A paplanyos ágyábo!....
(I–II. sorra énekl.)

3. – Kétse föl, kétse föl,
Kúdjé el a bálbo!
Ott mulatok kedvemre
Jaz én kedves babámmo.

4. A piros cipőjít
Húzza föl a lábáro!
(III–IV. sorra énekl.)

5. Hangászok, hangászok,
Rëggelig húzzátok!
Most mulatok kedvemre
Jaz én kedves babámmo.

6. Álljatok meg, hangászok!
(A II. sor hiányzik)
Pici piros cipőmbül
Véremet kiönteni!

7. – Nem lehet megányi!
Négyet harangoznak.
(Beszélve.) Mert meghalt
Sági biróné lánya!

8. (Szavalva.) Verje még az Isten
Azt az édesanyát,
Ki estétű réggelig
Még nem nézi a lányát!

Asztalos Rozália (68) szül.: Dálya-Dályaihegy (HR)

Silling I., 1981

Dallamtípus: Berezky 2013:, 25., Járdányi II. 37.

A dallamhoz – leszámítva néhány vélhetően alkalmilag ráhúzott szöveget – kizárólag a *Halálra táncoltatott leány* és a *Szégyenbe esett lány* balladájának szövege kapcsolódik. Első föltűnése Limbay Elemér gyűjteményében 1888-ban.

134.

♩ = 120

-Lent van a pin - cé - be,
Ü - rö - dik - fü - rö - dik,
Ú - rö - dik - fü - rö - dik
Szép pi - ros vé - ré - be.

1. – Kocsisom, kocsisom,
Fogd be ja hat lovat,
Fogd be ja hat lovat,
Azt is a legjobbat,
Vidd el a levelem
Kiráji Miklósnak!
2. Ha regge' érsz oda,
Tedd az asztalára,
Ha déjbe' érsz oda,
Tedd a jobb vállára!
3. – Nem értem sem regge',
Nem értem sem déjbe',
Éccaka értem oda,
Tizenkét órára.
4. Kiráji olvassa,
Olvasni akarja,
Olvasni akarja,
Sűrű könnyű' nem bírja.
5. – Jó napot, jó napot,
Újmódi hercegnő!
Hol van a szép lánya,
Az én kedves Idorkám?
6. – Bent van a szobába,
Öltözik, vetkőzik,
Öltözik, vetkőzik,
Most készül a bálba.
7. – Ott is má voltam én,
Ott sem találtam én.
Újmódi hercegnő,
Hol van a szép lánya?
8. – Kint van a kiskertbe,
Virágot szedeget,
Virágot szedeget,
Koszorút kötöget.
9. – Ott is má voltam én.
Ott sem találtam én.
Újmódi hercegnő,
Hol van a szép lánya?
10. *(A kotta alatt.)*
11. – Azt hiszed, hogy nyerté,
Pedig még vesztetté,
Négy lelket megölté
Magadéval együtt.
12. Lement a pincébe.
– Vérem a véreddel,
Lelkem a lelkeddel
Egy patakba fojjon!

- Kinek volt ez a nótája?
- Apámé.
- Tőle tanulta?
- Attu. Hun van az én apám má! Így, mikor így elmentünk lakodalomba vagy testvérekhé vagy rokonyokhó, akkó ezt danógatta papa. Valamikó vót ijen gyilkosság. Biztos, hogy vót gyilkosság. Arrú vót ez a nóta. A zén apám Zala megyei ember vót, odá, magyarországi ember. És ott, a Bakony erdő közelébe vót a papa. És ott ezek ijeneket tanutak, meg ijeneket danótak, de én má öreg vagyok, nem is veszem igénybe, meg nem is emlékszek rája.

Ruzsicskáné Pintér Anna (83)

Silling I., 1983

Dallamtípus: Berczky 2013: 25., Járdányi II. 37.

Lásd az előző dalnál írtakat.

135.

♩=130

1. Jó es - tét, jó es - tét,
 Sá - gi bí - ró - né asz - szony,
 Hol van a le - á - nya,
 Az én ked - ves ga - lam - bom?

2. – Otthun van, odabe,
Az első szobába,
Jóízít aluszik
A paplanos ágyába.
3. – Mennyen be, keltse fel,
Húzza fel a cipéjét,
Szép lagos cipéjét
Húzza fél a lábára,
4. Zöld sejemszoknyáját
Kesse a dörékára!
Úgy elsétálunk mi
Majd a táncos kocsmába.
5. – Icinkém-picinkém,
Jó lenne kimenni,
* Jó lenne kimenni,
Égy kicsit pihenni,
Lindinger cipémből
Véremet kiénten.
6. – Nem lehet kimenni,
Nem lehet pihenni,
Lindinger cipédből
A véredet kiénten!
7. Verje még az Isten
Azt az édesanyát,
Ki estétél reggelig
Bálba tartsa a lányát!

*(I–II. dallamsorra.)

- *Tovább nem tudom. Nincs is tovább tán.*
- *Mikor tanulta maga ezt a nótát?*
- *Hát mikor vótam még tizenkét éves tán.*
- *Hol tanulta?*
- *Hát itt, Kupuszinán.*
- *Kitől?*
- *Kocsmába, valahun. Má nagyon az régén vót, gyerek, kilencvenégy éves vagyok.*

Baloghné Molnár Katalin (91)

Hodovány A. – Kiss E. – Silling I., 1983

Dallamtípus: Bereczky 2013: 25., Járdányi II. 37.

Lásd a 133. dalnál írtakat.

136.

♩ = 110

1) _____ 2)

1. Áb - lá - ká - im - bá hā - rom cse - rép mus - kāt - li,

Köny - nye - jím - mel szok - tám én azt én - tész - ni.

3)

Meg - állj, ró - zsām, nem fo - gom el - fe - lej - te - ni!

4)

Meg - állj, tē bār - nā, fogsz tē még le - ve - lez - ni!

1) 2) 3) 4)

2. vsz. 2. vsz. 2. vsz. 2. vsz.

2. Nem fistél a szégedi gyár kéménye,
 Fehér gálamb rászállt a tetejére.
 Fehér gálamb, el nē repílj, el nē szállj!
 Fáj az én szívem, egy kislányér' nagyon fáj!

3. Fehér gálamb, vidd el ezt a levelet!
 (2. sor nincs.)
 Nem vihetém a levelet, mer' nem vár!
 Fáj az én szívem egy kislányé', nagyon fáj!

Fontányi Jánosné Kiss Mária (74)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Dallamtípus: Berezcky 2013: 746.F, Járdányi II. 40., 41.

Ingadozó terc az első és utolsó sorban. A dallamtípus az egész Vajdaságban ismert, sokféle szövegváltozatban éneklük (*Almás, vasderes szőre van a lovamnak, Összefolyik a kis Tisza a Dunával*). Egyik alpdallamunknak tekinthető.

137.

♩ = 95

1) 2)

1. Ku - pu - szi - nán é - pí - tik a temp - lo - mot,

3) 3)

Ki - lenc kis - lány hord - ja föl a vá - jo - got,

3)

Ki - lenc kis - lány ki - lenc bar - na le - gény - nyel,

2)

Mind - ë - gyik a ma - ga sze - re - tő - jé - vel.

1) 2) 3)

ossia B: ossia B: ossia

2. Kupuszinán kis kalapot viselnek,
A legények házasonni nem mernek,
Mer mind ojan a mostani menyecske,
Szép az ura, de még szébbet szeretne.

2. Kupuszinán kis kalapot viselnek,
A legények házasonni nem mernek,
||:Mer' mind ojan a mostani menyecske,
Szép az ura, de még szébbet szeretne.:||

B: 1. Ezernyolcszáznyolcvanegyedik évben
Hogy mi történt egy idegön szeriben,
Kis Juliska féllépett az asztagra,
Égyenessen belejeset' a dobba.

2. – Sándor bátyám, húzzon kend ki, ha lehet!
A jó Isten még fog áldani kendet!
– Kihúználak, húgom, Julcsa, nem lehet,
A dobkerék besodorta ruhádat (az inged).

A: Bódis Pálné Mikó Mária (82)

Silling I., 1981

B: Kontó Józsefné Novics Mária (59)

Balog L., 1983

Dallamtípus: Bereczky 2013: 755., Járdányi II. 40., 41.

Sokféle versszaka több dalhoz is kapcsolódik. A Vajdaságban szinte mindenhol ismerik ezt a dallamot lírai és lakodalmos szövegekkel. Bodor Anikó a *Vajdasági magyar népdalok*ban több helyről is közölte. Egyik alapidallamunknak tekinthető. Laza tempóban, szinte rubatóban énekl. Szép ének.

138.

♩ = 110

1)

1. Há - rom ár - va sír ma - gá - ba

2)

El - ha - gyott, sē - tét szo - bá - ba.

3)

Zi - va - ta - ros, hi - deg éj van,

4)

É - des - any - juk kin' a sír - ban.

1) 2) 3) 4)

C: 2., 3. vsz. B: ossia C: ossia B: ossia

2. Édesanyám, édesanyám,
Hol maradtál, nem gondolsz rám?
A másik a jajjal végzi,
A fájdalomtát kétszer érzi.

2. - Zsandár urak, mit akarnak?
Tālān vasalni jákárnak?
- Nem akarunk mi it' sēmmit.
Sārgā csikót keresink it'.

B: 1. Dunā-párton elaludtām,
Jāj, de szomorút ālmodtām,
Ālom kézbe fēlēbredtem,
Kilenc zsandār áll előttem.

3. - Sārgā csikó nem elādó,
Zsandāroknāk nem is való!
Mert hā arra zsandār űlne,
Mint ā mādār, úgy repűlne!

4. Egyik kérdi, mi *ja* nevem?
 Hol az utazólevelem?
 ||:Belenyúltam a zsebembe,
 Fegyver akadt a kezembe:||
 (III–IV. dallamsorra énekl.)
 Ötöt-hatot fejbe lőt'em:
 - It' az utazólevelem!

5. Jaj, Istenem, mi' csináljak?
 Szaládják-ë vagy mégál'jak?
 ||:Ha szaládok, fejbe lőnek,
 Há mégál'ok, megkötöznek!||

- *Mikor tanulta?*
- *Ugyanakkor. Játszottunk még mit tudom én, hogy kiti is vagy hunné gyit ez, hogy én hallottam. Lányoktú nem. Nem.*

C: 1. Tisza partján elaludtam.
 Jaj, de szomorút álmodtam.
 Álmaimból felébredtem,
 Kilenc zsandár áll előttem.

2. - Zsandár urak, mit akarnak?
 Talán vasalni akarnak?
 - Nem akarunk mi itt semmit,
 Sárga csikót keresünk mi.

3. - Sárga csikó nem eladó.
 Nem is zsandár alá való,
 Mert ha arra zsandár ülne,
 Mint a madár, úgy repülne.

A: Baloghné Molnár Katalin (91)

Silling I., 1983

B: Bódis Pálné Mikó Mária (82)

Silling I., 1981

C: Molnár Józsefné Soód Erzsébet (79),

Péter Andrásné Molnár Mária (70), Molnár Istvánné

Guzsvány Verona (64), Novics Imréné Guzsvány Erzsébet (58)

Bazsantik M. –

Cservenkovics A. – Hodovány A.

– Kiss E., 1983

Dallamtípus: Bereczky 2013: 54., Járdányi II. 48.

Szövege Gyulai Pál érzelmes verséből való, különböző dallamokon éneklék, talán iskolában is tanulták. Dallam egy betyárballada (*Tisza partján elaludtam*) általános, ütemváltó dallama.

139.

Rubato $\text{♩} = 75$

1. Sír a sze - gény And - ris gye - rek,

Ar - cān a könny csak úgy pe - reg.

Ki - ül, bú - sul az ut - cá - ra,

Az ut - cān a ka - pu - já - ba.

2, 3. vsz.

2)

2, 3. vsz.

2. - Andris gyerek, gyere velink!
Játszani a rétre megyink!
- Nem mehetek, anyám várom!
Tán még ott van a vásáron?

3. Apja szeme könnybe lábad:
- Gyermekem, ne várd anyádat!
Nem jön vissza többet é már,
Fogva tartja a temetőt.

4. Hullanak a falevelek,
Andris könnye már nem pereg.
Édesanyját feltalálta:
Mennyországba ment utánna.

Csizmadia Pálné Nemzovics Mária (69)

Silling I., 1982

Dallamtípus: Berezky 2013: 41.A

Új ballada, költött szöveg. A Székelyföldön és Bukovinában énekelték a balladát más dallammal.

140.

Rubato ♩ = 80

1. Du - na part - ján el - a - lud - tam,

Jaj, de szo - mo - rút ál - mod - tam!

Ki - ál - mod - tam azt az egy - gyet,

Rú - zsam, nem lē - szék a ti - jed.

2. De mikó én félbredtem,
Kilenc zsandár át mellettem.
- Zsandár urak, mit akarnak,
Talán bizony béklát hoznak?

- *Kitől tanultad a dalt?*
- *Hát öregapámtú.*
- *Mikor?*
- *Hogy pontosan mikó vót, azt nem tudom. Legalább egy tizenöt éve, biztos.*

Dienes Mihály (24)

Silling I., 1981

Dallamtípus: Berczky 2013: 48.

A *Szilaj csikó* betyárballada nálunk gyűjtött változatainak szinte kizárólagos dallama ez a formára visszatérő szerkezetű, de lényegileg nem új stílusú, kis szótagszámú, kis terjedelmű dallam. Dúr és moll hangnemben is előfordul. Valószínűleg a XV–XVI. században gyökerezik, kimutathatók egyházi és világi dallamrokonai.

141.

♩ = 104

1. Ősz - szel é - rik, ba - bám, a fe - ke - te szó - ló,
Te vol - tál az i - ga - zi sze - re - tó,
Bo - csásd meg ha va - la - va - la - ha vé - tet - tem,
El - le - ned - re, ba - bám, go - noszt cse - le - ked - tem!

2. - Kinek varod, babám, ezt a sejemkendőt?
 - Neked varom, hogy legyél szeretőm!
 ||:Négy sarkába négy szál fehér rozmaringot,
 Közepébe, babám, hogy a tied vagyok!:||

Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (61),
 Buják Imréné Nagyfejű Mária (63)

Silling I., 1982

Dallamtípus: Bereczky 2013: 951, Járdányi-függelék: *Ősszel érik, babám, a fekete szőlő*
 Új stílusú, általánosan elterjedt dal. Kevés variánsát gyűjtötték ahhoz képest, hogy mennyire népszerű.

142.

$\text{♩} = 126$

A mi há - zunk te - te - je - re rá - szál - lot' egy gó - ja,
 Nem hall - gat - tam é - dös - a - nyám sok szép sza - va - ji - ra.
 Rá - haj - lot - tam a ba - bá - mé - rá, nincs ta - ga - dás ben - ne,
 Cson - go - rá - di bí - ró lá - nya, ká - csinta a szé - mem - be!

Janovics Jánosné Nagy Erzsébet (67)

Kiss L. – Janovics J. – Sturcz J., 1960

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1055.B, Járdányi-függelék: *Ez a kislány, barna kislány korszót visz a karján*

143.

♩ = 105

1) _____

1. Ku - pu - szi - ni va - sú - ti áll - lo - má - son,

_____

Ál ég moz-dony a hár - má - dik vā - gā - nyon,

2) _____

Égy - gyet - ket - tét fűt - tyen - tét' a ma - si - na síp - ja,

_____

Sza - ladj, kis - lány, mert el - vāg a ma - si - na!

1) 2)

5. vsz. 2. vsz.

Detailed description: The musical score is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of five staves of music. The first four staves are the main melody with lyrics. The fifth staff shows two variations: '5. vsz.' and '2. vsz.'. The tempo is marked as quarter note = 105. There are first and second endings indicated by '1)' and '2)' above the staves.

2. - Nem szaladok, itt hagyom a halálom!
It' elhagyot' engemet a gálambom!
||:Itt elhagyott, itt megvár engem a babám:
Kupuszini vásúti állomáson!:||

- B:** 1. Édesanyám, ha fél akarsz keresni,
Szerbijának kességébe gyere ki!
Megtalálod siromat egy magas heggy alát,
Édesanyám, kisírhátod magádát.
2. Szép csillagok, ha beszélni tunnátok,
Legényekre mindént kivállánátok!
Legényekre mindent, mindent kivallánátok,
Sok szép lányok, szégyénbe márannátok!
3. Szép a rózsa még bimbó korábá,
Szép a kislány még húszéves korábá.
Húsz év után siráthássá az édesanyja!
Hérvadásnak indul az é lējānyya.

C₁ = A₁

A, B, C: Fontányi Jánosné Kiss Mária (74, 74, 70) Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000,
Silling I., 1996

Dallamtípus: Bereczky 2013: 685.B, Járdányi-függelék: *Este, este, de szerelmes kedd este*
A C felvétel a 210. számú dal első versszaka.

144.

♩ = 136

1. E - szék a - lól zö - rög az ég aj - ja,

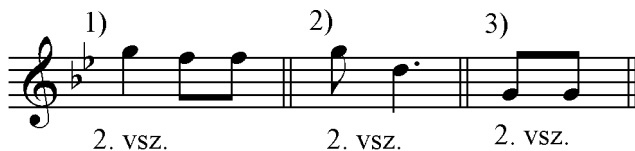
Sze - re - tőm - nek, nem tu - dom, mi a ba - ja.

A - kár - mer - ről for - dít - ga - tom az ö - lem - be,

Nem szól sem - mit, bá - na - tos a győn - ge sí - ve.

2. Maris néni, hajja-ë, hajja-ë:
Pannika lányát szeretni hagyja-ë?
Ha nem hagyja, zárja bele kalickába,
Hogy nē fájjon a szegény baka szíve rája!

KPSME énekkara és fúvószenekara

Marások G., 1989

Dallamtípus: Bereczky 2013: 954.C

145.

♩ = 134

1. Új á ko - csim, va sál - tát - nyi á - ká - rom,

Es - ki - vé - re ké - sé - rik á gá - lám - bom,

Mu - zsi - ka - szó ki - hál - lik á sej, de me - zó - re,

Fáj á szí - vem á ré - gi sze - re - tém - re.

2. vsz.

2. Fájhat annak a kislánknak a szíve,
Kinek házásodik a szeretéje!
Lám, a zenyim házásodik, sej, de nem fáj,
Mert nem talál nálamnál igazáb' lánt!

Makk Mihályné Horváth Erzsébet (60)

Bodor A. – Tripolsky G., 1972

Dallamtípus: Bereczky 2013: 956

Az egész magyar nyelvterületen vannak variánsai. Szerelmi és lakodalmas szövegei ismertek.

Rokon dallam a Járdányi-függelék: ...*két úton kell bemenni* (szélső A sorok).

146.

♩ = 121

1. Bács - ker - tes - be két ú - ton kell be - jár - ni.

Az e - gyi - ken rú - zám - hoz szok - tam jár - ni.

Té - len, nyá - ron mus - kát - lis az ab - la - ka,

Jaj, de so - kat áz - tam - fáz - tam a - lat - ta.

2. Nem messze van ide rózsám tanyája.
Idelátszik hosszú jegenyefája.
Páros galamb szokott rajta megállni.
Szerettelek, babám, nehéz tőled elválni!

KPSME énekcsoportja és zenekara

Marások G., 1988

Dallamtípus: Berczky 2013: 957, Járdányi-függelék: ...*két úton kell bemenni*
Közkedvelt lakodalmi dallam.

147.

♩ = 108

1) Szár - nya, szár - nya, szár - nya à fecs - ké - nek,

2) Rosz' é - le - te vãn egy öz - vegy mẽ - nyecs - ké - nek!

4) Há - zá - mén, oszt le - fek - szik àz ägy - ba,
5) Fal - hó for - dul, ki - si - ras - sa ma - gät:

6) Nin - csen nõ - ki u - rà, à - ki ott - hon vār - já.
7) Jáj, is - te - nẽm, nõ - kẽm, mit ér ez à gyār - ló vi - lág!

1) 2) 3) 4) 5) 6) 7)
C: ossia   ossia   C: ossia   B: ossia   ossia   A: ismétlés

B: 1. Szárnya, szárnya, szárnya à fecskének,
Rosz' élete vãn egy mẽnycskének!
Mẽnycskének bekëtik à fejit,
Gyászba borítják egész életét!

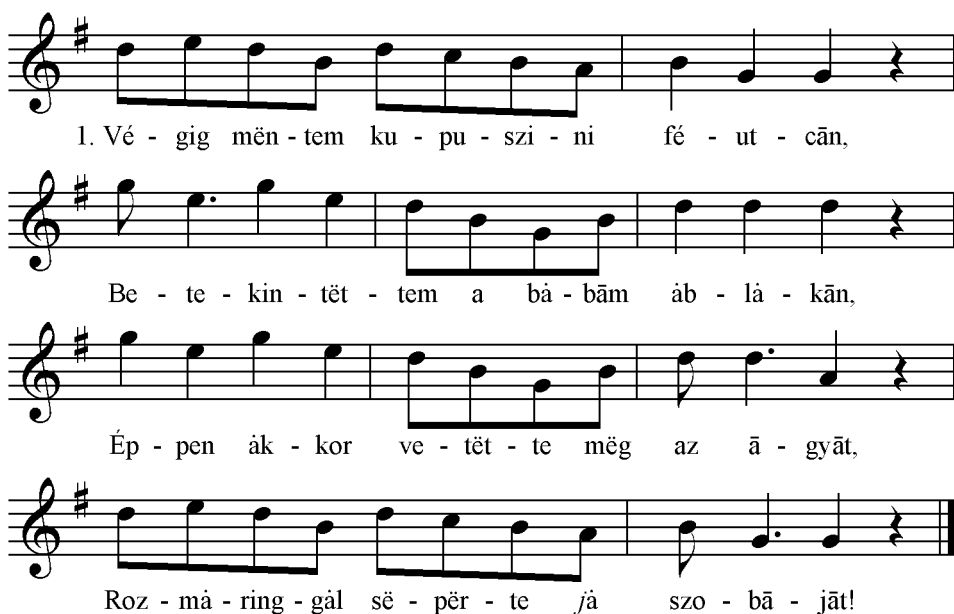
A: Maros (Péter) Pálné Szurap Ilona (51)
B: Péter Pálné Szurap Ilona (76)
C: KPSME énekcsoportja és zenekara

Kiss L., 1943
Kiss L. – Sturcz J., 1969
Marásek G., 1988

Dallamtípus: Berezcky 2013: 944.A, Járdányi-függelék: *Az én babám rózsaszín ruhája*
Új stílusú, közkedvelt, föltűnően kevésbé variálódó dallam.

148.

$\text{♩} = 107$

1. Vé - gig mēn - tem ku - pu - szi - ni fé - ut - cān,
Be - te - kin - tēt - tem a bā - bām āb - lá - kān,
Ép - pen āk - kor ve - tēt - te mēg az ā - gyāt,
Roz - má - ring - gāl sē - pēr - te já szo - bā - jāt!

2. Végigméntem kupuszini féutcān,
Betekintettem a bábám áblákān.
Éppen akkor húzta fél a cipéjit,
Igazgáttá tulipānyos kétényit.

3. Nem alut'ám az éjjel, t̄an egy órāt,
Mindég hallgattám a b̄ab̄am p̄anásszāt.
||:Éjféltájba m̄egmondta, hogy mi b̄aja:
Hozz̄am j̄enne, de j̄az anyja nem adja!||

C: 1. Nem j̄arok én l̄agos sz̄arú csizm̄ab̄a!
Nem ā'lok m̄eg mind̄en kisl̄ank̄a sz̄or̄a!
Szomb̄aton este megállottam egy percre,
Sej, haj, a szeretőm anyja kileste.

A, B: Fontányi Jánosné Kiss Mária (74, 70)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000,
Silling I., 1996

C: Buják Jánosné Guzsvány Julianna (72)

Székely M., 1978

Dallamtípus: Bereczky 2013: 686.A, Járdányi-függelék: *Megyen már a hajnalcsillag lefelé*
*A Népek dalai*¹ és a *Tiszán innen, Dunán túl*² című kiadványok nyomán terjedt el
országszerte.

¹ Vig Rudolf – Benedek Árpád – F. Nagy László összeáll.: *Népek dalai. Daloskönyv.*
Budapest, [1949], Budapest Székesfőváros Irodalmi Intézete.

² Borsy István – Rossa Ernő szerk.: *Tiszán innen, Dunán túl. 150 magyar népdal.*
17. kiadás. Budapest, 1970, Zeneműkiadó.

149.

♩ = 122

1) 2)

1. Ku - ko - ri - ca, é - des má - lé,

3) 4)

È - reg em - bër va - gyok már én,

5)

Fi - ja - tal a fe - le - sé - gem,

1) 2)

Ab - ba min - den re - mény - sé - gem.

1) 2) 3) 4) 5)

ossia C: ossia ossia C: ossia C: ossia

2. Elmént a tyúk a vásárrá,
Bátyut kétét' a hátára.
Elfeltét' pásszust vinni.
Lë kellét' a bátyut tenni.
3. Elmént a tyúk vándolláni,
Vissza së gyin többet tojni.
Csibe, búbos, kendérmagos,
Az én babám, jaj, de csinos!

- B:** 1. Erre gyere, në mënj ará,
Lëszalád a Tiszá partjá,
- Nem bānom én, hágy szaládjon,
Csák a rózszám el në hágyyon!
- C:** 1. Mëgbāntám, hogy férhé mëntem,
Fékétémet fédbbe vertem.
El is hágyom az urámát,
Mé' kifúrtá a lukámát!

Menyasszonybúcsúztató vers:

*Sárga madár szál' a házra,
Édesanyám, Isten áldja!
Készénem a nevelését,
Hozzám való szivességét!
Fehér madár a víz mellett,
Édesanyám, Isten veled!
Tudom is, hogy fáj a szived,
De azért' csak Isten veled!*

D: 1. Kukorica hajasodik, Ményasszonyunk vastagodik. Megette az aranyhalat, Mozog a kéténye alatt.	2. Leszkat' a kutam gémje, Mivel megitatok délre Pántlikát kötök a gémre Mégis megitatok délre.

E: 1. Túl a Dunán, Bokrosháton
Alma terém a fűzfákon.
Mindégyikén kettő-három,
Isten tudja, ki lesz párom.

A: Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (79)	Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000
B: Dudás Józsefné Sisa Viktória (65)	Kiss L., 1943
C: Péter Pálné Szurap Ilona (80)	Bodor A. – Bodor G., 1972
D: KPSME énekcsoportja és zenekara	Marások G., 1988
E: Silling István (64)	Juhász Gy. – Silling I., 2014

Dallamtípus: Bereczky 2013: 484.A, Járdányi-függelék *Kukorica, édes málé*

150.

♩ = 131

1. Fel - mász - tam az e - per - fá - ra,
Fel - a - kadt a ga - tyám szá - ra,
Ej - nye, ba - bám, azt a réz - an - gya - lát,
A - kaszd ki a ga - tyám szá - rát.

2. Jó az uram, jónak látszik,
De csak akkor, mikor alszik!
Reggel fékel, jó összever,
Mégvan nekem a jó réggel!

3. Mēnyecskének nem jó lenni,
Mer' keveset annak ēnni.
Keves, keves az a rántott leves!
Mēnyecskének de keserves!

4. Édēsanyám édēs teje,
Keserű a más kenyere!
||:Keserű is, sej, de panaszos is,
Mēnyecskének de kevés is!:||

KPSME énekcsoportja és zenekara

Marásék G., 1988

Dallamtípus: Bereczky 2013: 487.B

Az új stílus régies rétegeből való, kis szótagszámú, népszerű dallam.

151.

♩ = 99

1. E' - re gye - re, nē mēnj ā - rá!

Job' út vān ē - re, mind ā - rá!

2) _____

1) _____

E' - re gye - re, szi - vem Já - ni - kā - já!

Adj egy csó - kot u - tol - já - rá.

ossia

C: 1. vsz.

2. - De én nékéd nem ádhatok,
 Nem a tē szeretéd vágyok!
 ||: Ánnak ádok, kinek én ákárok,
 Kinek a bábája vágyok! :||

- Na! Ez egy igazi, nagyon régi kupuszini nóta!

C: 1. Felmāsztám a kemencére,
Leéget' a pinám szőre
Szőre, szőre a pinám szőre,
Megver az én urám érte.

2. Mēgbāntám, hogy férhēz mēntem,
A főketőt földhöz vertem!
Mēg is vertem az urámát,
Mér kifúrta a lukamat!

A, B: Fontányi Jánosné Kiss Mária (74, 70)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000;
Silling I., 1996

C: Guzsvány Gáspárné Buják Verona (71)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Dallamtípus: Berezcky 2013: 487.C

Az új stílus régies rétegeből való, kis szótagszámú, népszerű dallam.

152.

♩ = 97

1. Ré - gēn hál - lom ezt á sze - let fűj - ni,
(azt)

A Réz And - rās be a - kar csu - kat - ni,

De én án - nāk nem á - dom má - gá - māt!

1)
Nó - tá - ra ve - rēm á sár - kán - tyú - māt!

1)
ossia

2. Elé vān āz én szemēm, nem hātú!
Nem félék én ā zākásztófātú!
||:Akásztyānāk, hā meg bírāk fogni!
Ot' szokot' ā jāvā embēr lógni!||
3. Cifrā subām, szāz forint āz ārā,
Szāmádó úr ākásztyā mágārā.
Csāk ā juhos gāzdākāt megfosztom,
Āzt is ā szegényeknek szétosztom.
4. Én vāgyok ā híres Rózsā Sāndor!
Én vāgyok āz, āki szegény, jāmbor!
Megtāgādōm āpāmāt, ānyāmāt,
Mégsem hāgyōm el āz én rózszāmāt!

D: 1. Én vāgyok ā híres Rózsā Sāndor,
Nem bāntōm én, āki szegény, jāmbor,
Ā gāzdagōt jussātól megfosztōm,
És ā szegények kēzt mind elosztōm.

2. - Én vāgyok ā híres Rózsā Sāndor,
Āki nem fél āz ākásztófātól.
Ākasszānāk, hā el bírāk fogni,
Mert ott szokott ā jāvā ember lógni!

- *Mikor tanulta ezt a dalt?*

- *Én hallottam így öregéktí énekēlni valamikó. Negyvenēt-ētven éve.*

A, B, C: Péter Pálné Szurap Ilona (64, 76, 80)

Király E., 1956; Kiss L. – Sturcz J., 1969;

Bodor A. – Bodor G., 1972

D: Dienes János (57)

Silling I., 1981

Dallamtípus: Bereczky 2013: 76.A, Kerényi 37.

Folklorizálódott népies műdal, szerzője ismeretlen. Számos szövegvariánssal megtalálható a magyar nyelvterületeken. Legismertebb Petőfi Sándor *Alku* című verse (*Juhászlegény, szegény juhászlegény*). A versszakok egy része valószínűleg népszínműből származik.

153.

Parlando ♩ = 76

1. Én va - gyok a hí - res Ró - zsa Sán - dor,

Nem bán - tom én, a - ki szē - gény, ván - dor,

1)

De a mo - hos gaz - da - got meg - fosz - tom,

Gaz - dag - sá - gát szē - gé - nyek - nek osz - tom.

1)

2. vsz.

2. Van egy lovam, vennék rajta százat,
Átugornám vele ezt a házat,
Ha megfogom a sallangos nyeret,
Hét vármegye meg sem állít engem.

Dallamtípus: Berczky 2013: 76. (dúr hangsorral)

Folklorizálódott: népies műdal, szerzője ismeretlen. Az előző dallam dúr hangsorú változata.

154.

♩ = 147

Volt sze - re - tőm, volt sze - re - tőm ti - zen - há - rom.

Tíz el - ha - gyott, tíz el - ha - gyott, ma - radt há - rom.

Ket - tő el - ment, ma - radt még egy,

Ázt áz egy - gyet, ázt áz egy - gyet én csā - lom meg!

ossia

C: ossia

C: ossia

- D: 2. Nincs szeb' mādār, nincs szeb' mādār a fecskénél,
Fehér lábú, fehér lábú menyecskénél!
Fehér lábát mosogássá,
Hideg a víz, meleg a víz, nem ālhássá.
3. Mēgizentem, mēgizentem ā fenének:
Ēgye mēg ā, ēgye mēg ā szeretémet!
Nē úgy ēgye, mind ā' ālmāt!
Reszējje mēg, reszējje mēg, mind ā tormāt!

A: Lakodalmas csoport fúvószenekarral

Király E., 1964

B: Férfiének fúvószenekarral

Király E., 1964

C: KPSME énekcsoportja és zenekara

Marásek G., 1988

D: Guzsvány Mihályné Jánosi Verona (61), Buják Anna (61)

Silling I., 1996

Dallamtípus: Bereczky 2013: 114.A, Kerényi 66

Folklorizálódott népies műdal, szerzője Festetics Leó. Eredeti alakjában a dallam nem plagális, és a második sor nem kvinttel, hanem kvarttal van magasabban, mint az első.

155.

♩ = 120

1. Á - nyām, á - nyām, é - dēs, ked - ves á - nyām,

Ké - szít - se jel az es - ki - vé ru - hām,

Mert én el - tá - vo - zok a hā - zā - tól,

1)

El - vā - lok á le - āny paj - tā - sim - tól.

1)

D: bú - csú - zok a

1. Ányām, anyām, édēs, kedves anyām,
Anyām, anyām, kedves édésanyām,
 Készítse jel (*Szédje össze*) az eskivé ruhām
Készítsd el az esküvési ruhám!
 Mert én (*Én már*) eltávozok a házától,
 Elvālok (*Elbúcsúzok*) a leānypajtāsimtól.

2. Mēghāgyom a leānypajtāsimnāk:
 Á pāntlikāt lē nē tēgyék sohā!
 Mert én gyēnge korombā lētēttem,
 Gyōngykoszorút a fejemre kötöttem.

3. Fejemre kötik   gy ngykoszor t,
   v lleg ny   v ll mr  borult.
 Levelei k t ny met érte,
 K nnyej vel k t ny m öntözte,
 K nnyeimet a k t nny  t r te,
 Sej, f j   szivem, máj d m gh s d érte!
 F j   szivem   régi szeret mre!

– *Mikor   m nyasszonyt viszik   h zt l.*

A: Maros Pálné Szurap Ilona (51)

Kiss L., 1943

B: Péter Pálné Szurap Ilona (64)

Király E., 1956

C: Makk Mihályné Horváth Erzsébet (60)

Bodor A. – Tripolsky G., 1972

D: KPSME  nekcsoportja és zenekara

Marásek G., 1988

Dallamtípus: Bereczky 2013: 850.A, Járdányi-függelék: *A gőzösnek kattog a kereke*

Akkor énekelik, mikor a menyasszonyt viszik a h zt l. A B sorok ind t s n nagyon erős hatása látszik a más n peknel oly gyakori AA³A³A szerkezetnek; csupán a sorok második fele teszi nyilvánvalóvá, hogy inkább az  j stílus ABBA szerkezetével van dolgunk.

156.

♩ = 122

1) 2) 3)

1. Ká - pi - tány úr ázt mond - já az bá - ká - nák:
 Má - rád j visz - szá, ked - ves fi - jam, zu - päs - nak!
 Há - rom csil - la - got kapsz a gál - lé - rod - rá, gál - lé - rod - rá,
 2) E - gész szá - zád hál - gát a ko - mën - dód - rá!

1.a 1.b 2) 3)

ossia A: 2. vsz ossia B: ossia

2. Kapitány úr, készénem a jóságát!
 Ádj másnak azt a három csillágját!
 Ván énnékem odáházá szeretém, de gálambom,
 Ánnak a két szeme az én csillágom!
3. Véletlení féltekinték a pócrá:
 Komiszkinyér, rozsdás csájká ván rájtá.
 Jáj, Isteném, de sokát kél' szenvedni, de szenvedni!
 Hogy kell nékém a hát krájcárbul megéláni?

Péter Pálné Szurap Ilona (76, 80)

Kiss L. – Sturcz J., 1969; Bodor A. – Bodor G., 1972

Dallamtípus: Berezky 2013: 803., Járdányi-függelék: *Kapitány úr azt mondja a bakának*
Gyakori a dallam rubatósított, elsiertett előadása.

157.

♩ = 95

Lu - kás az is - tál - lóm te - te - je,
Ki - lop - ták a lo - vám be - lé - le.
Ki - lop - ták a lo - vám, a sár - ga csi - kót,
Nem az a sze - re - tém, a - ki vót.

Janovics Jánosné Nagy Erzsébet (63)

Király E., 1956

Dallamtípus: Berezky 2013: 572., Járdányi II. 52.
Új stílusú dal.

158.

♩ = 104

Sā - ri né - ni ěgy ing - be, pön - döl - be
Be - sza - ladt a vi - rá - gos kis kert - be.
- Já - nos bá - csi, nē na - gyon, nē na - gyon!
Mert ha na - gyon pē - cá - ja, it' ha - gyom!

Fontányi Jánosné Kiss Mária (74)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Dallamtípus: Bereczky 2013: 133., Kerényi 173.

Kedvelt mars táncdallam (kalocsai), amely a Gyöngyösbokréta mozgalommal vált ismertté.

Valószínűleg népies műdal folklorizált változata.

159.

♩ = 112

1. Szil - vát széd - ni mēnt a Pé - tēr mēg à Sá - rà,
Tà - nà - kod - ták, me - jik mász - szon fēl à fá - rà.
À - mint tà - nà - kod - ták, így szólt Pé - tēr:
- Lel - kēm, Sá - ri, leg - jobb lész ha, tē má - szol fēl!

2. Erre aztán nekigyirkézēt' a Sāra,
Pétēr mēg elkezdte tolni fēl a fāra.
(Megakad.)
- Nē gyere lē, Sāri, márādjl ot',
Mert én mēg ēgy mágbāváló szilvát látok!

Kurjantás: (egyik asszony)
Az én gatyām tēlfakérēg,
Benne vān egy mozgó férēg.
Aki áztāt mēgfoghássá,
Pēndēl alá begyughássá!

Megjegyzés: A második versszakban az első és a negyedik sor dallamát felcserélve éneкли.

Guzsvány Mihályné Jánosi Verona (61), Buják Anna (61)

Silling I., 1996

Dallamtípus: Bereczky 2013: 135

160.

♩ = 108

El - mēnt a tyú - kom za - bos - tú.

Vi - gyēn el az ēr - dēg szār - nyas - tú!

E - le - get ēt - tünk, it - tunk mā',

Vi - gyēn az ēr - dēg ha - za mā'!

KPSME énekkara és fúvószenekara

Marások G., 1989

Dallamtípus: Berezky 2013: 151.

Folklorizálódott népies műdal, szerzője Németh János (Szentirmay Elemér). Nála még szöveg nélküli, hangszeres formában található. Az 1800-as évek közepétől több kiadványban szerepelt. Ezekben a sorok szótagszáma 8-tól 13-ig nagyon változékony.

161.

$\text{♩} = 121$ 1)

1. Ud - vá - rom - bá á - rán - vā - jú, á - rán - kút,

2)

Áb - bá fir - dik á - rány - kā - csá, á - rány - lúd.

2)

Az á - rány - lúd gā - gog - já, hogy á bá - bām ká - to - ná,

Hogy á bá - bām Tē - mēs - vā - ron ká - to - ná.

1.a 1.b 2)

ossia

ossia

ossia

2. Nem szabád á tilálmásbá eljární,
Nem szabád á más bábáját szeretnít!
Nékém oján kéllene, áki éngém szeretne,
Áki éngém este házavezetne!
Nékém oján kéllene, áki éngém szeretne,
Áki éngém libácombbā' étetne!
(A III–IV. dallamsorra.)

3. Sārgarēpāt nem jó dombra ítetni,
Ēzvegyāsszon lányāt nem jó szeretni!
Ēccēr mondtām igazāt, igazāt ā lányānāk,
Hāzāsālāt', mēgmondta jā zānyjānāk!

Péter Pálné Szurap Ilona (64)

Király E., 1956

Dallamtípus: Bereczky 2013: 281.

Új stílusú, AA⁵BA formaképletű, ötfokú dallam. Sorzárlatai sablonosak, a harmadik és negyedik sora egymásra épül.

162.

Rubato ♩ = 60

1. Há fēl - i - lēk szá - ma - ram - ra nagy bú - san,

Fi - le kē - zé vá - gok a ga - mó - som - mal:

Is - ten ve - led, ked - ves gaz - dām, el - me - gyek,

Vagy meg - ha - lok, vagy a ró - zsá - mé le - szek!

2. Két fa kezét kisitét a holdvilág,
Árvá vágyok, tudja az egész világ.
Árvá vágyok, árvá az én anyám is,
Árvá nékem minden fámiliám is.

3. Ál'ok, ál'ok, utcasárkon megál'ok,
Ár'a jét' az édesanyám, nem szólot'.
Hogy is lehet egy anyának oj szive?
Minek is vån kitágadot' gyermeke?

Név nélkül közölve

Király E., 1957

Dallamtípus: Bereczky 2013: 281.

Új stílusú, kis ambitusú, AA³BA formaképletű, ötfokú dallam. Kiss Lajos Horgoson gyűjtött hasonlót *Nem akar a vezérürüm legelni* kezdettel, dúros változatban.

163.

♩ = 180

1. Sár - ga zsi - nó - ros nád - rág,
Mond - tãm, Jãn - csi, nẽ ved' rád!
El - csú - fi - tod mã - gá - dát,
Sõzd mẽg a nad - rá - go - dat!

2. Jaj, de csinos kis kátlány!
Rájtã edény mosãtlãn.
Mosd meg, kislány, az edényt,
Ès úgy várjad a legényt!

3. Ó, hãlãszok, hãlãszok,
Mõt fogot' a hãlõtök?
- Nem fogot' az egyebet:
Vërøs szárnyú keszeget.

4. - Hāt a keszeg mit észik,
 Hā jā bārkābā tészik?
 - Nem észik az egyebet:
 Petrezselemlevelet.

C: 3. Sárga lábú kis katlan,
 Jaj, de nagyon mosatlan!
 Nincsen, aki elmossa,
 Alszik a gazdasszonya.

- *Frissen táncóták.*

A: Bazsantik Pálné Kerhut Erzsébet (64), Antalovics Mihályné

Deák Verona (75)

Silling I., 1981

B: KPSME énekcsoportja és zenekara

Marásek G., 1988

C: Guzsvány Mihályné Jánosi Verona (65)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Dallamtípus: Bereczky 2013: 409.

AA⁵BA sorszerkezetű dallam. A visszatérő A sor mindig c2-ről ereszkedik lefelé. Korai forrása – 1 (5) 1-es sorzárókkal – Limbay Elemér *Magyar dal* albuma 1888-ban. Doroszlón csirajoznak erre a dallamra.

164.

♩ = 136

1. Na - gyon be - teg va - gyok,
Jaj,
de

Ta - lán meg is ha - lok,

Ta - lán bi - zony a sze - re - tőm é - des - any - ja

Ën - gëm el - át - ko - zot'?

B: ossia

2. Ëngëm në átkozzon
Ne átkozzon engem
Sënki édësanya,
Mer én az ő kékényszemű (*ici-pici*) Káti lányát
Nem szerettem soha!
3. Ha szerettem volna,
El is vëttem volna!
Kupuszini katolikus nagytemplomba
Mëgesküdtëm volna!
Mëgesküdtünk volna!

– Szép nóta ez!

A: Fontányi Jánosné Kiss Mária (74)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

B: Dienes János (48)

Bodor A. – Bodor G., 1972

Dallamtípus: Berczky 2013: 501.

Értékes, jó hagyomány. Általánosan ismert, de szép helyi változat. Szerkezete AA⁵BA, a negyedik sorban az A sor sohasem mechanikusan, hanem mindig magasabbról indulva tér vissza. Kizárólag a jelenleg közölt három versszak ismert.

165.

♩ = 116

1. Á - kár - mer - re já - rok,

Sze - ret - nek a já - nyok.

Sze - ret - nek, mer' mind - egy - gyik - kē

Ná - gyon szé - pen bā - nok.

ossia

2. Há zsebembe volna Három piros álma, Mind a három szeretőmet Meglátogánám ma. 3. Első csupá jószág, Szébb, mint Tündérország! Száz arányra rábecsülném Éggyetlenéggy csókját!	4. Második szépségre Szerelém tündére. Mindén bajom elfelejtém Éggy ölelésére. 5. Á harmadik oj szép, Minthá angyált látnék! Íj szép három szeretője Senkinek sēm volt még!

6. No, de nem is kell más,
Elég ez, mi most van!
Így sē tudom, hogy melliket
Szeressem legjobban!

Rubus János (42)

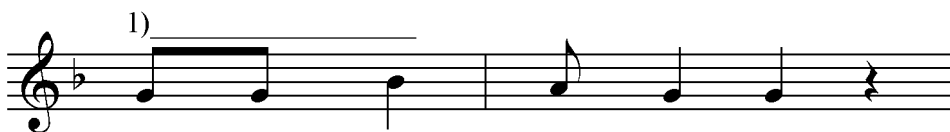
Kiss L., 1943

Dallamtípus: Berezky 2013: 515.

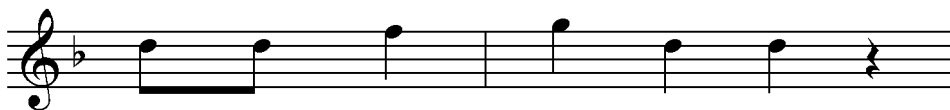
Az előző dallam kvartról induló rokona. Ma már a faluban nem ismerik.

166.

Parlando ♩ = 96

1. Meg - öl - tek egy le - gényt

Hat - van fo - rint - já - ért!

Be - ve - tet - ték a Ti - szá - ba,

Pej pa - ri - pá - já - jé'.

3-5. vsz.

2. Tisza be nem vette,
Partjára vetette.
Árá mēnt egy hajóslegény,
Hájójába vette.
3. Árá mēnt az ápjá,
Kēlti, de nem hálljá:
- Kelj föl, kedves, édes fijám!
Borúj á vál'amra!
4. Árá mēnt az anyjá,
Kēlti, de nem hálljá:
- Kelj föl, kelj föl, kedves fijám!
Borúj á' vál'amra!
5. Árá mēnt a bábájá,
Kēlti, de nem hálljá:
- Kelj fél, kedves kisangyalom,
Borúj á vál'amra!
6. Hāgy vigyelek házā!
(II. sor nincs.)
Hārmádnāpig, negyednāpig
Fekidj āz āgyāmbā!

Bódis Pálné Mikó Mária (82)

Silling I., 1981

Dallamtípus: Bereczky 2013: 473.G, Járdányi II. 57.

Az új stílus kis szótagszámú, egy dallamgondolatból építkező régies rétegének képviselője.

167.

♩ = 141

1) 1)

1. Ír - tám egy le - ve - let,

2) 3) 4)

Ol' szo - mo - rú le - ve - let,

5) _____ 6) _____
Szālǵ lē fecs - ke, há lē - het, Vidd el ezt á le - ve - let,
1) 7) _____
Ad' o - dá á bá - bām - nāk.
1) 2) 3) 4) 5.a 5.b 6) 7.a 7.b
ossia D: ossia D: ossia ossia

2. Há elviszéd nēki,
Tēd' á zásztālára
Ol' szomorú levelet,
Ol' szomorú levelet,
Hogy a zivé nem leszek.
3. Nem azért szeretlek,
Hogy el is végyelek!
Csálom á szívedet,
Tē még a zēnyimet,
Csak bolondā tēgyelek.
4. Este vān, késén vān,
Mēgy á nāp lēfelé.
Mār mēgy á nāp lēfelé,
Bállāg mār á véllegény
A mēnyásszonyā felé.

5. Bemegy a szobába,
 Ráil a dívánra,
Lëil a díványra,
 Búnak hájtja a fejét,
 Hullasztja a könnyejét
 À mënyásson válára.
À babája vállára.

6. Istenem, Istenem,
 De mit is csinájak?
 Hogy végyem még a szívít,
 Legkedvesebb beszédjét
 Ennek a szép lëjännak?
Ennek a bárna lánynak?

C: 4. Istenëm, Istenëm,
 Hogy kell ezt elvënnëm?
 Nem tëszì rendbe magät,
 Nem sëpri ki a szobät,
 Fédën húzzà szoknyäjät.

A,B: Péter Pálné Szurap Ilona (76, 80) Kiss L. – Sturcz J., 1969, Bodor A. – Bodor G., 1972
 C: Maros Pálné Szurap Ilona (51) Kiss L., 1943
 D: Janovics Jánosné Nagy Erzsébet (67) Kiss L. – Janovics J. – Sturcz J., 1960
 E: Kugler Imréné Janovics Erzsébet (72) Silling I., 1982

Dallamtípus: Bereczky 2013: 473., Járdányi II. 57.

Katonadalból alakított lakodalmas. Ma már nem éneklük Kupuszinán. Kiskunhalason kontyolási tánc, gyertyástáncot járnak rá (MNT III/B 301., 302.). Szép, ötfokú dallamváltozat. Ötsoros stróf szerkezete rendhagyó forma népdalaink között. A III–IV. dallamsor kvintviszonyban áll egymással. Kis szótagszámú, visszatérő forma, az új stílus régebbi rétegeből való.

168.

Parlando ♩ = 120

1. Bé - rēs vá - gyok, bé - rēs,

Már el is sze - géd - tem,

1)

Jën áz új esz - ten - dé,

Jën a sze - kér ér - tem.

1)

2., 4. vsz.

2. Á gujām á réten,
Birkām á vetésēn,
Táligām á borozdábá,
Sájnālom ekémet,
Én meg á kocsmábá.
Cifrá isztékémet.

3. Sájnālom ekémet,
Cifrá üsztökémet.
Cifrá üsztökémet,
Táligām á borozdábá,
Zsuzsi szeretémet.
Én meg á kocsmábá.

4. Cifrá isztékémet,
Zsuzsi szeretémet.
Táligám a borozdába,
Én meg a kocsmába.

A, B, C: Péter Pálné Szurap Ilona (76, 64, 80)

Kiss L. – Sturcz J., 1969, Király E., 1956;
Bodor A. – Bodor G., 1972

Dallamtípus: Bereczky 2013: 3.

Visszatérő AA⁵BA sorszerkezetű, de még régies, nem alkalmazkodó ritmusú dallam.

169.

$\text{♩} = 120$

1) 1. Á - rány - kút, á - rány - kút,

2) Réz á vö - dör ráj - tá,

3) O - dá - jár á ró - zsám,

5) Lo - vát i - tát - gás - sá.

1) 2) 3) 4) 5.a 5.b
B: ossia B: ossia A: 3-4. vsz. B: ossia ossia B: ossia

2. Lovāt itátgássá.
Mágāt fityogtássá (*fittogtássá*),
Két piros orcáját
Velem csókoltássá.

3. Szerelēm, szerelēm,
Átkozott gyērelēm,
Mért nem teremtel meg
Minden fa tetején?

4. Minden fá tetejin,
Diófá levelén,
Hád szakájtot' volná
Minden szegény legény!

5. Én is szakáosztottám,
El is hervásztottám,
Az én rózsám karjaiból
Szēlid gálamb helētt
Ēggyet választottám.
Vādgalámbot fogtám.

– *Így vót az.*

– *Erre nem táncoltak?*

– *Ez csak mulátónótá. Nem táncolták rá.*

A: Dobó Orbánné Brúnyai Katalin (76)

B: Fialatok

Bodor A., 1990

Kiss L., 1943

Dallamtípus: Bereczky 2013: 503.

Az új stílusú népdalok kis ambitusú, alacsony szótagszámú rétegébe tartozó dal.

170.

♩ = 80

1. Szé - gény Ró - zsa Sān - dor

Fél - ilt a lo - vā - rā,

Á - rāny - szé - lí gā - tyā - szā - rā,

Sej, hāj, úgy le - bēg u - tā - ná.

2. Csillágok, csillágok, Szépen rágyogjátok! Hírös mágyár betyároknak, Sej, hāj, utát mutássátok!	4. El is fogták éket, Viszik a tēmlēcbe. Ot' vān kēztik Rózsā Sāndor, Sej, hāj, tājpig vāsba verve.
3. Mēnnek a pusztāba Szēgednek kērnyékin, Utānnuk mēn a vārmege, Sej, hāj, Rādnāinak élēn.	5. Odāmēn āz ānyjā, Hogy étet sirāssā. - Ne sirāsson, ēdesānyām, Sej, hāj, nem vāgyok mēghālvā!
6. - Hogyne sirātnālāk, Mikor vāsba lātāk? Holnāputān nyolc órákkor, Sej, hāj, fēlākāsztvā lātāk!	

Dubac Györgyné Fridrik Erzsébet (61)

Sóta I., 1981

Dallamtípus: vö. Bereczky 2013: 503.

Az új stílusú népdalok kis ambitusú, alacsony szótagszámú rétegébe tartozó dal. Első két sora megegyezik az előző dal első felével. Rózsa Sándor nevéhez különösen sok szájhagyomány fűződik, de olyan írókat is megihletett, mint Jókai Mór, Móricz Zsigmond, Krúdy Gyula és Móra Ferenc.

171.

$\text{♩} = 97$

1) 2) 3)

1. Sár - gá - diny - nye, gé - rög - diny - nye le - ve - le.

4) 5)

Mért nem ne - vet min - dën lán - nák á szë - me?

4)

Lám, á zë - nyim min - dën - re tud ne - vet - ni,

1) 2) 3)

A - zé' tud á kis - án - gyá - lom sze - ret - ni!

1) 2.a 2.b 3) 4) 5)

C: ossia ossia ossia C: ossia C: ossia C: ossia

2. Fájhat annak a legénnek a szíve,
Kinek más fálubá van szeretéje!
||:Lám, a zönyém velem van egy fálubá,
Van is a szívemnek vígásztálója:||

C: 2. Hērvadj, rózsá, ha lészakajtottalak!
Nē haragudj, rózsám, hogy elhagytalak!
Nē haragudj, mer így hozta az idé!
Mért nem vótá igaz szívű szereté!

A, B: Fontányi Jánosné Kiss Mária (74. 70)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000,
Silling I., 1996

C: KPSME énekcsoportja és fúvószenekara

Marások G., 1989

Dallamtípus: Bereczky 2013: 734.

Az A sorok dallamvonala jóformán semmit nem variálódik. Középső ütemük tulajdonképpen merev – és nem alkalmazkodó –, pontozott ritmusú, mely merevség azonban a gyakorlatban sokszor lazul. A B sorok viszont annál erősebben variábilisak. A dallamhoz előszeretettel kapcsolódnak regruta-, summás- és ponyvaballada-szövegek.

172.

Poco rubato ♩ = 114

1. Hej, víg ju - há - szok, csor - dá - sok,

Mint csör - ge - nek a for - rá - sok!

■■■

Mij gyö - nyö - rú ez az éj - jel!
Bár te - kint - se - tek csak széj - jel!

2. Nézd, amott, Betlehem felett
Látok egy nagy fényességet!
Ott egy csillag is leszállott,
Egy rongy pajtánál megállott.
3. Mint felébredtem álmomból,
Láttam csillagot Jákobból.
Hogy felkeltem, láttam tüzet,
Mej jelentett nagy szülöttet.
4. Ott van, bizonytal megláttam,
Néztem, hogy odajutottam.
Jaj, ott fekszik a szénába,
Betakarva pójácskába!
5. Üdvöz légy, áldott pásztorunk,
Kit szegénységben imádunk!
Vedd kedvesen sziveinket,
Vele együtt mindenünket.

A: Guzsvány Imréné Urbán Verona (71)

Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000

B: Pető Györgyné Asztalos Erzsébet (77)

Bodor A., 1990

Az Alföld és a Palócföld jellegzetes karácsonyi éneke. A karácsonyi csillagjáráskor és a betlehemes játékokban is felhangzott több helyen. Lásd MNT II. 558–559j.

■■■

173.

♩ = 80

1. Szál - lást ke - res a Szent Csa - lád,
De sen - ki sincs, ki he - jet ád.
Nin - csen, a - ki be - fo - gad - ja,
Ó, ki ég - nek, föld - nek u - ra.

2. Az idő már későre jár,
A madár is fészkére száll,
Csak a Szent Szűz jár hiába
Betlehemnek várossába.
3. Legalább ti, jó emberek,
Fogadjátok a kisedet!
Házatokra boldogság száll,
Ha betér az égi kiráj.
4. Ne sírj tovább', Szűz Mária,
Ne menjetek ma máshova!
Szállásunkat mi megosztjuk,
Kis Jézuskát befogadjuk.

Dienes Pál (67)

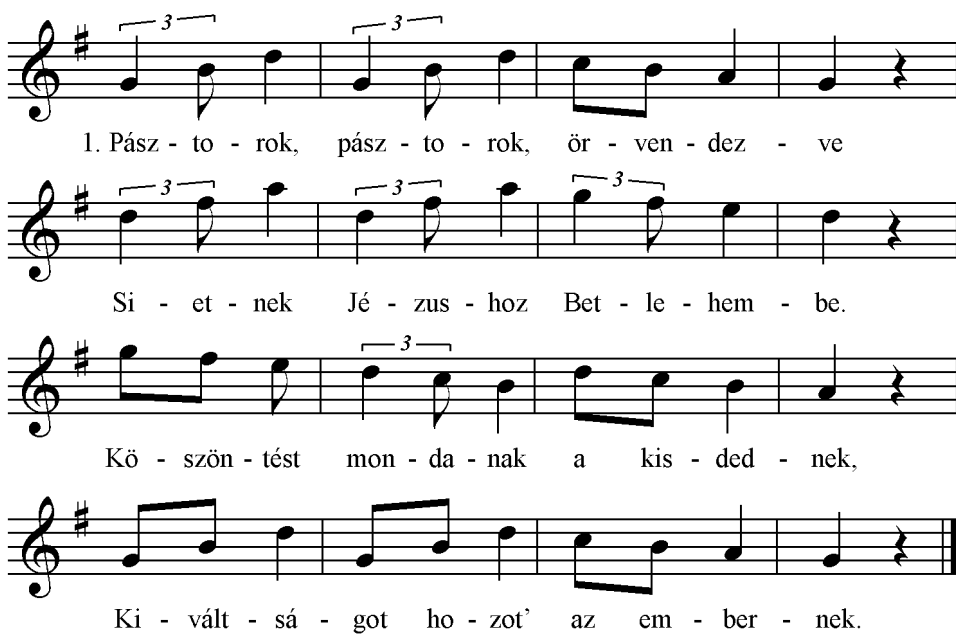
Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000

XIX. századi feljegyzésekben megtalálható népének. A karácsony előtt kilenc napig végzett Szent Család-járáskor énekelték.

174.

♩ = 94

1. Pász - to - rok, pász - to - rok, ör - ven - dez - ve
Si - et - nek Jé - zus - hoz Bet - le - hem - be.
Kö - szön - tést mon - da - nak a kis - ded - nek,
Ki - vált - szá - got ho - zot' az em - ber - nek.

Dienes Pál (67)

Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000

Dallamtípus: EE 44., Hozsanna 32.

Általánosan ismert karácsonyi ének.

175.

♩ = 75

1)

1. Én is vél - le - gény vá - gyok,

2)

Már in - dul - ni á - ká - rok,

Most jēj - jën á nász - né - pe

Szo - mo - rú mēny - nyeg - zé - re.

1) 2)

B: ossia B: ossia

2. Én is szép rózsá voltam,
 Ámíg életbe voltam,
 De már most elhervádtam,
 Gyászkoporsóba szálltam.

3. A szüleim kertjébe
 Rózsá voltam életbe,
 De már többé nem nyillok,
 Mert halál leszakítot'.

B, C: 1. Jézus gyermekkorában
 Názáret várossában
 Fárácsgált Szent Józseffel,
 Kedves nevelőjével.

- B: 2. Érvend lelke Józsefnek,
Áz isteni gyermeknek.
Álmétkodva így szóla:
- Szerelmem, kis Jézuská!
3. Mennyből érömmel nézték,
Kis Jézust körülvették.
Két rózsás szárnyú angyál
Mosojgott, mint a hajnal.
4. Egy lombos pálnáfánál,
Tévében egy kis házának,
Keblében szíz anyjának
Szent gondolatok szállnak.
5. Elkészilt a szent munká,
A kis rózsákeresztfa.
Jézus, mint a méhecske,
Szíz anyjához szállt vele.
6. Piros rózsá mosojá,
A megváltás hájnala.
Nagy érömmel mutatta:
Nézd, Szűzanya! Keresztfa!
7. Mondja a Szűz Mária:
- Lelkem szép mennyországa,
Mit jelent e keresztfa?
Kis Jézust megcsókolta.
8. Jézus anyját éleli,
Édes csókkal illeti.
- Kedves anyám, megmondjam?
Ez az én hálálágyám!
9. Ezt hállván, a Szűzanya,
Megdöbben fájdalmába.
Jézust keblére zárja,
Kényyejivel áztátja.
10. Az ég kék boltozatján
Feltetszett egy szivárvány.
||:Mosojai valának
A mennyei átyának:||

A: Janovics Jánosné Nagy Erzsébet (75)

Kiss L. – Sturcz J., 1969

B: Szikora Istvánné Koleszár Mária (75)

Bodor A., 1990

C: Molnár Istvánné Guzsvány Verona (82)

Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000

XVII. századi népének (*Úr Krisztus feltámadott*) egyszerűsített, visszatérő szerkezetűvé alakított változata.

176.

♩ = 193

(Zenekar)

KPSME fúvószenekara

Marások G., 1988

Kerényi függelék: *Erre gyertek, itt az út*
Friss csárdásdallam szöveg nélkül.

177.

♩ = 86

1. Én is vő - le - gény va - gyok,

Már in - dul - ni a - ka - rok,

Most jő - jön a nász - né - pe,

Szo - mo - rú meny - nyeg - ző - re.

D: ossia

2. Én is szép rózsá voltam,
Míg én életben voltam,
De már most elhervádtam,
Gyászokporsóba szálltam.

C, D: 1. Jertek, Jézus hívei,
Márijá tiszteléji!
Dicsérik Sziz Máriját,
Úr Jézusnak szent anyját!

B: 1. Szombat első napjára,
Elmentek virradtára,
Mária és Magdolna
Jézusnak sírhalmára.

2. Jáj, de boldogok vagytok,
Kik Jézusnak szolgáltok!
Fáradságtok jutalma
Béség lesz mennyországba.

- E: 1. Nincs énnékem job' tanyám,
Mint a babám udvarán!
Leterítém a subám,
Odá várom a rózsám.
2. Én is voltam váláhá
Szép ásszonnak bolondja.
De megrúgot' a lova!
El nem felejtém soha!
3. Kis mēnyecske gyēngyēt fíz,
Ég a szēme, mint a tíz!
Ha a zēnyim úgy égne,
Barna legény szeretne!

– *Csák úgy énekétek.*

A, B: Buják Mihály (75)

Kiss L. – Sturcz J., 1969

C, D: Gábor József (92)

Bodor A., 1990

E: Guzsvány Gáspárné Buják Verona (71)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

XVII. századi dallam. Forma-, sorkezdőhang- és kadenciaváltozatai szétágazóak. Vallásos és egyéb szövegeket is énekelnek rá. Ritka dallam az egész magyar nyelvterületre nézve. Ritmusa, szótagszáma megegyezik a 175. dallammal. Az **A** változatot virrasztóban énekeltek, a **B** változat húsvéti ének.

178.

♩ = 130

1. Di - csér - tes - sék a Jé - zus Krisz - tus! Mind - ö - rök - ké, am - men!

É - gi ka - rok így szó - lá - nak,

Meny - nyek - ben így ki - ál - ta - nak:

Refrén: Di - csér - tes - sék a Jé - zus Krisz - tus! Mind - ö - rök - ké, am - men!

2. A földön is rendeltetett,

E dicséret bevétetett.

Refrén

Refrén

3. Száznapi szent búcsút véssen,

Aki íl' köszöntést téssen.

Koleszár József (60)

Kiss L. – Sturcz J., 1969

Óévecsernye előtt és feltámadás előtt éneklik. Refrénes.

179.

♩ = 81

1. Jé - zus, meny - nye - i vé - le - gény, jer az ol - tár - hó,

Nyújtsd ki ál - dó, szent jo - b'o - dát e je - gyes - pár - hó!

Add nē - kik szent szí - ve - det, ad' idv - ho - zó fé - nyē - det,

Hogy egy - mást fó - rón sze - ret - vén nē - kéd él - je - nek!

2. Jézus, mit kezded összeköt, nincs, ki feloldja.
Mit e két híved mos' fogad, ad', hogy megtartsa.
A hit, remény, szeretet kesse össze szívüket,
Szent áldásod koszorúja fédje éltiket.

B: *(Esküvői szertartás alkalmával.)*

1. Jézus, mennyei vőlegény, jer az oltárhoz,
Nyújtsd ki áldó, szent jobbodat e jegyepárhoz
Add nekik szent Szívedet, add üdvhozó fényedet,
Hogy egymást forrón szeretvén neked éljenek.
2. Ifjú vőlegény, ki élted legszebb pontján állsz,
Ma szívedbe egy virágot örökre bezársz.
Vigyázz e szép virágra, hogy gonosz kéz ne bántsa,
Légy reménye, boldogsága, védő bástyája!

3. És te, ifjú szép menyasszony, ki pártát cserélsz,
Ki szüleid kebeléről új életre kélsz,
Virulj férjed oldalán, vigasztald minden baján,
Oszd meg vele a terheket éltetek folytán.

A: Csizmadia Jánosné Cservenkovics Anna (48)

Juhász Gy. – Németh I., 2014

B: Silling Mihályné Bazsantik Erzsébet (66)

Silling I., 2014

Dallamtípus: Orgonahangok 944.

Az esküvői szertartás alkalmával énekelte a kántor a templomban.

180.

$\text{♩} = 126$

1)

1. Sar - kon van a, sar - kon van a Ju - hász Pa - li kocs - má - ja.

A föl - se - ji le - gé - nyék - nek van az o - da - csi - nál - va.

2)

Ke - let fe - lől van az aj - ta - ja, hi - deg szél fúj be raj - ta,

3)

Jaj, de szé - pen ki - hal - lat - szik a mu - zsi - ka - szó raj - ta!

1) 2) 3)

B, C: ossia C: 1. vsz. B, C: ossia

2. Tarka-barka, tarka-barka tolla van a madárnak,
Jaj, de furcsa természete van a mostani lánynak.
Sejémkendőt köt a nyakába, (*oszt*) büszkén sétál a kocsmába,
Az alsaji legényeknek fáj a szívük utána.
3. Sarkon van a, sarkon van a Juhász Pali kocsmája,
Kupuszini legényeknek van az odacsinálva,
Legényeknek, még a lányoknak, még a muzsikásoknak,
Nem annak a, nem annak a sok vén öregasszonynak.

C: 1. Sarkon van a, sarkon van a Gyéni bácsi kocsmája.
Az alsaji legényeknek van az oda csinálva.
Kelet felél van az ajtaja, hideg szél fúj be rajta,
Jaj, de szépen kihallatszik a Léró tamburája!

A: Silling István (64)

Juhász Gy. – Silling I., 2014

B: A KPSME énekcsoportja és zenekara

Marásek G., 1988

C: Bazsantik Pálné Kerhut Erzsébet (64)

Marásek G., 1981

Dallamtípus: Bereczky 2013: 984.C

Plagális, magas szótagszámú, új stílusú népdal. Általában katonaszövegek kapcsolódnak a dallamhoz, de Kupuszinán nem.

181.

♩ = 120

1. Szār - nyá, szār - nyá, de szār - nyá á má - dār - nāk,
Fāj á szí - ve sok é - dēs - á - nyā - nāk.

The musical notation is in G minor (one flat) and 2/4 time. It consists of two staves. The first staff contains the melody for the first line of lyrics, and the second staff contains the melody for the second line. The tempo is marked as quarter note = 120. There is a first ending bracket over the final two notes of the second staff.

Fāj à szí - ve sok é - dēs - à - nyā - nāk,

Hogy el - vit - ték à fi - jāt ká - to - nā - nāk.

1)

B: ossia

2. Szárnya, szárnya, de szárnya a verébnek,
Fāj à szive sok szęgény legénynek.
Fāj à szive sok szęgény legénynek,
Mikor vízik à bákáncsát szęgénynek.
3. Szárnya, szárnya, de kászárnya teteje,
Àbbà vān à legényék eleje.
Àbbà vān àz én kedves gālāmbom,
Ki-kinéz de à kászárnya áblākon.

A: Stefanovszky Istvánné Bálity Verona (66)

Kiss L., 1943

B: KPSME énekcsoportja és fúvószenekara

Marások G., 1989

Dallamtípus: Berczky 2013: 877.

Új stílusú katonadal. A 3. versszakot leginkább népies műdalon éneklük, mely Egressy Béni szerzeményének (*Fel, fel, vitézek, a csatára kezdetű*) folklorizálódott változata. Nem kizárt, hogy ebből alakult további fejlemény az itt közölt népdal. Közeli rokonát a Sárközben éneklük.

182.

♩ = 96

1) 2) 3)

Mög-vert én gém az a - nyám, de nem tu - dom, mé'.

4)

Tár - tot - tãm szép sze - re - tét, tà - lãn, biz' à - zé?

Mit bá - nom én, ha ver is! Há à - gyon it is!
is it!

3)

Tár - tot - tãm szép sze - re - tét, de még fo - gok is!

1.a (↑) 1.b 2) 3) 4)

D: ossia B: ossia ossia ossia C: ossia

A: Fontányi Jánosné Kiss Mária (74)
 B: Silling Mihályné Pópe Katalin (64)
 C: KPSME táncsoportja és fúvószenekara
 D: Guzsvány Mihályné Jánosi Verona (65)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000
 Silling I., 1982
 Marások G., 1988
 Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Dallamtípus: Berezky 2013: 198., Járdányi-függelék: *Megvert engem az anyám*
 Folklorizálódott népies műdal, szerzője ismeretlen. Az eredeti alak 6/8-os lüktetésű, AABA szerkezetű, az A sorok csak szextig emelkednek. Itt a B sort kvinttel feljebb éneklik. A Duna mentén, a Sárközben kedvelt mars táncdallam. (Lásd MNT.III/B.211)

■■■

183.

♩ = 115-135

1. A gő - zös - nek hat ke - re - ke, de nem bá - nom.

Bár mind a hat ősz - sze - tör - ne, de nem bá - nom!

Bár mind a hat ősz - sze - viz - sza tör - ne,

Hogy a ré - gi ba - bám viz - sza - jön - ne, de nem bá - nom!

2. A gőzösnek vasrostéja, de nem bánom!
Nyújtsd ki, babám, karod rajta, de nem bánom!
Nyújtsd ki, babám, mind a kettőt rajta,
Hogy búcsúzzunk rózsám utoljára, csak azt bánom!

Brúnyai János zenekara (hegedű, harmonika,
tamburakontra, nagybőgő), táncsoport

Martin Gy. – Vásárhelyi L., 1969

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1318., Járdányi II. 77.

A táncosok a lassú csárdás közben dalolnak.

■■■

184.

♩ = 115-135

1. Én ez - u - tán két sze - re - tőt tar - tok,

Az e - gyik - től a má - sik - hoz já - rok.

E - gyik o - jan csal - fa, mint a má - sik.

En - ge - met egy bar - na le - gény so - ha ki nem ját - szik.

f

2. Kupuszinán kettő a kisbíró,
 (Az) Egyik dobos, (a) másik levélhordó.
 Ojan lánynak hordja a levelet,
 Ki a legény, barna legény szeme közé nevet.

A, B: Brúnyai János zenekara (hegedű, harmonika,
 tamburakontra, nagybőgő), táncsoport

Martin Gy. – Vásárhelyi L., 1969

Dallamtípus: Bereczky 2013: 925., Járdányi-függelék: vö. *Csak, csak, csak az esik*

Az A változat lassú csárdás, amit a zenekar feszesen játszik, majd lassan kíséri a tánc-csoport éneket. A B változatot ugyanazok a zenészek muzsikálják frissben, nagyon gyors tempóban. Némely kapcsolódó szöveg szeszélyesen fölszaporítja a 12-es szótagszámot akár 15-ig is.

185.

♩ = 125

1. Sej, háj, bár - ná kis - lány ró - zsa - szín szok - nyá - já,

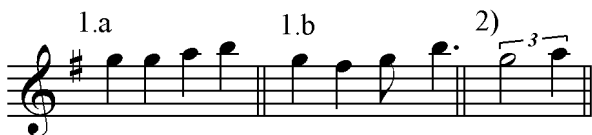
Fél - szé - di já hár - má - tot áz ál - já,

Gye - re, bá - bām, verd le a hár - má - tot,

Sej, háj, bús szí - vem - ről a ne - héz bá - ná - tot!

2. vsz.

3. vsz.

2., 3. vsz.

2. Sej, háj, bárná kislány bēlcsét csināltatot',
Oldālārā neveket irātot'.
Áludj, áludj, szerelem virāgā,
Sej, háj, szerelēmbēl jēttél ā vilāgrā!

3. Sej, háj, mit ér ā legēnek ā legēnség?
Rāfēr ārrā minden szēmtelesség!
Ki bābājāt megcsālja élere,
Sej, háj, gondjā lēgyen ā ringó bēlcsére!

Kugler Imréné Janovics Erzsébet (72)

Silling I., 1982

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1370.A

Nagy ambitusú, tripódikus, új stílusú dallam. Igen kedvelt lassúcsárdás-kísérő dallam.

186.

♩ = 117

1. En - nek a bar - na lán - nak dom - bon van a há - za,

Su - dár, ma - gas nyár - fa van az ud - va - rá - ba.

Su - dár, ma - gas nyár - fá, hosz - szú a le - ve - le,

En - nek a bar - na lány - nak le - szek sze - re - tő - je.

2. Ennek a barna lánynak dombon van a háza,
Elél rövid, hátul hosszú a szoknyája,
Elél rövid, hátul jaj, de nágyon hosszú,
Ennek a bárná lánynak nem kell a koszorú.

B: 1. Ennek a bárná lánynak dombon van a háza,
Terebéjës nyárfá van az udvárábá.
Terebéjës nyárfá, mágas a teteje,
Ennek a bárná lánynak leszek szeretéje!

A, B: Guzsvány Mihályné Jánosi Verona (65, 61)   Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000;
Silling I., 1996
C: Guzsvány Mihályné Jánosi Verona (61), Buják Anna (61)   Silling I., 1996

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1078.C, Járdányi II. 90.

Nagy ambitusú, tripódikus új stílusú dallam. Általánosan ismert szövege: *Sej, Bözsi, Bözsi, Bözsi, ha bemegy a patikába.*

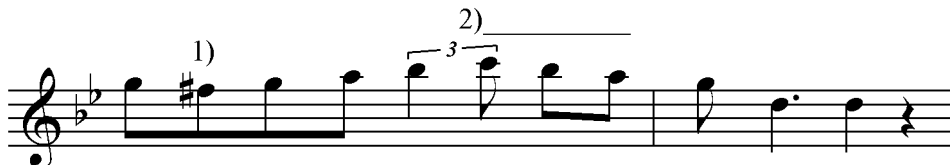

187.

♩ = 103

1. É - dēs - à - nyām ak - kor kez - dēt' si - rát - ni,

Mi - kor kez' - tem kuf - fē - ro - mat pá - kol - ni.

É - dēs - à - nyām, nē si - rász! Kö - szö - nöm a ne - ve - lést,

Lē - há - ju - lok, mēg - csó - ko - lom á ke - zét.

B, C: ossia B, C: ossia

– Mikor viszik a menyasszonyt, akkor mit muzsikálnak?

– Azt a katonánótát szokták.

C: 2. Hát szélbel vān āz én rózsām (bābām) szoknyājā,
Hā fēlvēszi, úgy kinéz, mint ā pāvā!
Fújjā ā szél, lengeti, katonānāk kēl' mēnni.
Hārom évig kēl' ā házāt szolgāni.

A: Fontányi Jánosné Kiss Mária (74)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

B: KPSME énekcsoportja és fúvószenekara

Marásek G., 1988

C: Guzsvány Mihályné Jánosi Verona (61), Buják Anna (61)

Silling I., 1996

Dallamtípus: Bereczky 2013: 697., Járdányi II. 92.

188.

$\text{♩} = 141$

1. Nagy - vā - ra - don mēn - nek a ka - to - nāk,

Kēz - tik né - zēm az én ked - ves ró - zsām,

Sēm a sor - ba, sēm a sor szé - li - be,

Lā - nyok vi - szik a gyēngy - vi - rā - gos te - me - té - be.

ossia

2. Buzá, buzá, de szép tábla búzá!
Kézepebe vān ēgy tējarózsa.
Széle piros, a kézepe sārgā,
Adj ēgy csókot, kedves rózsām, utójará!

Fontányi Jánosné Kiss Mária (74)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1326, Járdányi-függelék: *Országúton mennek a katonák*
Az egész magyar nyelvterületen közkedvelt dal, főleg katonaszövegekkel éneklük.

189.

♩ = 134-151

The musical score consists of four staves of music in G minor (one flat). The first staff is marked '(Zenekar)'. The music is in 2/4 time. The first three staves show a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes. The fourth staff ends with a double bar line. Below the fourth staff is a separate staff with a single note (G4) marked 'f' (forte).

A, B: Brúnyai János zenekara (hegedű, harmonika, tamburakontra, nagybögő), táncscsoport

Martin Gy. – Vásárhelyi L., 1969

Dallamtípus: Bereczky 2013: 206., Járdányi-függelék: *Estét harangoznak a toronyba*, Kerényi 127.

Folklorizálódott népies műdal. Eredeti szerkezete ABBC. Táncfelvétel, dus. A zenekar lassabban, majd gyorsabb tempóban játszik. Énekelnek is, de a táncolás miatt nem érthető a szöveg.

190.

♩ = 136

1) 1. Sej, haj, sár - gá - ra van a fo - ga - dó me - szel - ve!

2) O - da - jár a cim - bal - mos úr min - den szom - ba - ton es - te.

3) Cim - ba - lom - mal min - dig csak azt cim - bal - moz - za fi - lem - be:

Sej, haj, gyá - va le - gény, ki - nek nincs sze - re - té - je!

A: ossia   ossia   ossia   B: 2. vsz.

2. Sej, haj, árva vagyok, de nem igazi árva,
Mert nem igaz édesánya szült engem a világra.
Árvaságom, árvaságom még az ég is sirassa,
Sej, haj, sötét felhő, ki az eget borítja.

- B:** 1. Sej, háj, tele vān a Tulipānos legénnyel,
De énnékēm nemsokārā ki kell menni beléle.
Bēnt kēl' hānni jó hírēmet, rossz hírēmet, nevemet.
Sej, háj, utójārā ā régi szeretēmet.
2. Sej, háj, sētétzēldre ki vān festve ā csārdā,
Odājārok mindēn este mulātni ā bābāmmā.
Ā cimbālmos mindig csāk āzt cimbālmozzā filembe:
Sej, háj, gyāvā legény, kinek nincs szeretēje.
3. Sej, háj, tele vān ā Tulipānos legénnyel,
Tele vān ā, tele vān ā szívem keseríséggel.
Jó āz Isten, jó āz Isten, lēāpāsztjā ā vizet,
Sej, háj, bús szívebél mēg ā keseríségēt.

A: Guzsvány Gáspárné Buják Verona (71)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

B: Rubus János (42)

Kiss L., 1943

C: KPSME énekcsoportja és fúvószenekara

Marásek G., 1989

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1484., Járdányi II. 93.

Új stílusú, közismert dallam katona- vagy summásszövegekkel.

191.

♩ = 118

1. Bu - za, bu - za, de szép táb - lá bú - za,
Ké - ze - pé - be van egy bá - zsa - ró - zsa,
Kí - ví' pi - ros, a bel - se - je sár - ga,
Ti - ed lé - szék, ró - zsám, nem - so - kā - rá.

2. Árpá, árpá, de szép tábla árpá,
Kézepébe van egy rezgő nyárfá,
Rezgő nyárfá válik a levelétél,
Én is elvölök a szeretémtél.

3. Már én többet nem mék a templombá,
Nem látom a szeretém a sorbá.
Há rávetem csalfa szémeimet,
Rávetem a csalfa szémeimet,
Nem látom a régi szeretémet.

A: Péter Andrásné Molnár Mária (70)

Csizmadia J., 1983

B: KPSME énekcsoportja és fúvószenekara

Marások G., 1989

Dallamtípus: Berezky 2013: 210., Járdányi-függelék: *Kiöntött a Tisza*

Kiss Lajos Gomboson is felgyűjtötte 1939-ben (KL 1982: 176.). Valószínűleg táncdallam volt, a Gyöngyösbokréta mozgalom előszeretettel használta.

♩ = 115

192.

1. Ki - ruk - ko - lok a ka - szár - nya e - lé - be,

Szā - za - dos úr o - da - vág - tat se - be - sen,

El - ki - jált - ja: Gép - pus - ká - sok, e - lé - re!

I - gē - nyē - sen ki az o - rosz harc - tér - re!
ki - mē - gyünk a

B: 2., 3. vsz. 2. vsz. B: risz - tun - got, ba - kan - csot

2. Teljes félszerelve állok egész nap,
 Gyēnge vállam feltēri a szíjázát.
 De já szivem nem tēri fel soha
 semmi sem,
 Vigyāzzbá is érted dobog á szívem.

3. Korán reggel szépen szól á pácsirtá,
 Honvéd baka az ágyában hallgátjá.
 Kelj fēl, baka, pucold ki á bakáncsod,
 Korán reggel ki kell neked rukkolnod!

B: 1. Szépen szól a kis pacsirta hájnalbá.
 Ęreg baka az ágyábá hallgássá.
 Kelj fēl, baka, pucold ki a risztungot, bakancsot,
 Korán reggel ki kēl nekēd rukkolnod!

■■■

A: Gábor József (74)

Bodor A. – Bodor G., 1972

B: Molnár Istvánné Guzsvány Verona (82)

Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000

Dallamtípus: Berezky 2013: 1265., Kerényi függelék: *Józsanságra nagy bennem az akarat*

Az ismert nótacsárdás közeli rokona, folklorizálódott népies műdal, szerzője mindenestre ismeretlen. Először népszínművekben jelenik meg az 1800-as évek végén.

193.

♩ = 124

1. - A - ra - nyos Bö - zsi - kém, gye - re bē a kis - kert - be,

Sza - kajts ró - zsát az a - ra - nyos ke - zed - be!

- Nem sza - kaj - tok, nem sze - re - tēm a sza - gāt!

El - vēm - né - lek, Bö - zsi - kém, de nem en - ged az a - nyád.

2. vsz.

■■■

2. - Aranyos Bözsikém, gyere be a szobába,
Fekidj lē a piros bársony díványra!
||:Mēg van vetve hosszúra is, szélésre,
Aranyos Bözsikém, ott leszé' mēgölelvel!:||

3. - Aranyos Bözsikém, de kicsike léhettél,
Mikor engēm csalogatni elkezdtél!
Tizēnhárom, hāromnegyed, mēg ēgy fél,
Aranyos Bözsikém, gyēnge kislány léhettél.

- Ez vót az én férjemnek legénkorba a nótája. Mikor mulattak, mindig Mariskát mondott.

Fontányi Jánosné Kiss Mária (74)

Bodor A. - Németh I. - Silling I., 2000

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1293.C, Járdányi II. 86. (B sorok)

194.

♩ = 108

I. A nagy ut - cān, Ko - vācs e - lőtt mi tör - tént:

À Mákk Jó - zsit a le - gé - nyék mēg - öl - ték.

Má - gyár Ànd - rās, Fi - ló Mi - sa mēg - öl - te,

Biz ő má - gāt ö - rö - kős ráb - bā tēt - te.

2. Édesanyām, víg voltam én ezelőtt,
Még a rózsám eljárt a házunk előtt.
De már mostán máj' megöl a búbánát:
Volt szeretóm, elvitték katonának.
3. Édesanyām, félnevelt ke engemet.
Nem tudja ke az én bús életemet.
Há ke tudnā az én bús életemet,
Éjjel-nappal siratná ke engemet.
4. Búrá, búra, búbánátra születtem,
Nem igazi édesánya nevelt fél.
Mostoha volt, mostoha a világ is,
Száráz āgon elhervád a virág is.
5. Édesanyām, há elunt kend tártányi,
Vigyēn el kend a vāsārbā ēlānnyi.
Tālān vān még bābām zsebében ānnyi,
Hogy máj nem ād a vāsārbā ēlānnyi.
6. Házunk előtt kivirāgzot' a retők,
De sēmmirevāló legēnt szeretők!
Nem bānom én, ha sēmmirevāló is!
Sēmmirevāló vāgyok én mágām is!

Stefanovszky Istvánné Bálicity Verona (66)

Kiss L., 1943

Ponyvaszerzeményből folklorizálódott változat. A **B** sorok hagyományosak, az **A** sorok műdalos szekvenciázó motivikájúak.

Dallamtípus: vö. Bereczky 2013: 698.

A *Kiirtott kocsmároscsalád* balladatémája is valós eseményen alapszik: 1859-ben a Szolnok megyei Hajlati csárdában megölték Pápai Mihály kocsmabérlőt és családját, állítólag bosszúból. A vérengzés története villámgyorsan terjedt ponyvanyomtatványokon. Moldva kivételével az egész nyelvterületen ismerik. Dallamai különfélék, szinte bármelyik 11-es szótagszámú dallamon szerepelhet mint alkalmi ráhúzás.

196.

♩ = 110

1) 2) _____

1. Gyer - tők, lá - nyok, Szán - to - vá - ra mu - lat - ni!

Ha - za - fe - lé szé - pen fo - gunk da - nol - nyi.

Dá - nel Jó - zsi meg - zër - ge - ti az asz - talt:

1) _____

- Vi - gyázz, ë - csém, még az éj - jel ki - kap - hatsz!

1) 2)

B: ossia A: 2. vsz.

2. Dánel Gyuri nem vette ezt tréfába.
Csizmájából a nagy kést kirántotta.
Úgy megvágta, úgy megszúrta, nem szánta,
Piros vére gyalogutat csinálta.
Piros vére lefolot' az ásztralá.

3. Gyerték, lányok, tégycik fél a szekérrre!
Vigyék el az édesannya ölébe!
Édesannya... (*Megakad.*)
Édesannya gyéngé szíve meghasad.

4. – Panna néni, adjon Isten jó estét!
Elhoztuk a Józsi fia holttestét.
– Elég nagy bút hoztatok a fejemre.
Megájj, Gyuri, nem lesz ez elfelejtve!

5. Dánel Józsit kilenc orvos vizsgálja.
Dánel Gyurit kilenc zsandár váltassa.
– Ó, te Gyuri, hogy nem fájt a te szíved,
Hogy az öcséd egy kislányér megölted?
Egy kislányért a bátyádát megölted!
* – Dehogynem fájt, csakhogy meg nem hasadott,
Mikor mondta: – Jaj, Isteném, mēghalok!
(*A III–IV. dallamsorra.)

6. Dánelékná mēggyújtották a gyértyát.
Talán bizony Dánel Józsit virasztják?
Dánel Józsit viszik a temetébe,
Dánel Gyurit mēg a sötét tēmlécbe.

– Ez igaz történet volt?

– Hát, tán igaz. Hát, itten akkó, hát a Hercegszántóra mēntek mulatni. Hát, akkó valahun
itt, ebbe tájba tērtént.

– Szántova az Hercegszántó?

– Há, ez a Hercegszántó.

- *És innen, Kupuszináról mentek oda mulatni?*
- *Hát nem kupuszinijak vótak azok. A másik falubú.*

B: 1. – Kocsmárosné, adjon Isten jó estét!
– Adjon Isten az uráknak szerencsét!
Dánel Józsi meğzörgeti az ásztált:
Megálj, äcsém, még az éjjel kikaphatsz!

4. – Gyerték, lányok, ältëzzink fél fehérbe!
Menjink el a Józsi temetésére!
Dánel Józsit viszik a temétébe,
Dánel Gyurit meg a sëtét tömlöcbe.

–*Bëzdänbä történt.*

A: Soód Pálné Buják Mária (81)

Silling I., 1981

B: Antalovics Mihályné Deák Verona (75)

Marásek G. – Silling I., 1981

Dallamtípus: vö. Bereczky 2013: 1206.

Az új balladák közé tartozik a testvérgyilkosság balladája, ami megtörtént helyi események alapján született. Vajdaságban általánosan a Dánel Gyuri és Józsi nevekkal van elterjedve.

197.

♩ = 120

1)

I. Ré - tén, ré - tén, sejj, bācs - ker - tē - si ré - tén

2)

El - vesz - tēt - tem a zseb - re vā - ló ké - sēm,

2)

Ké - sēm u - tān ā ká - ri - ká - gyú - rú - met,

1)

Azt saj - nā - lom, sejj, nem ā sze - re - tő - met.

1) 2)

2, 3. vsz. B: ossia

2. Ez a kislány, sejj, de elaludt az este,
Szeretője a áblakon leste.
Áludj, bábām, nem jārok el hozzád!
Lēgyālázott tēgēd az egész vilāg.

3. Este, este, sejj, de este akár lenni,
Ez a kislány háza akár menni.
Házamēnne, de nincs késérője,
Á harctērēn szenved a szeretője.
Elhatta őt (sejj) a régi szeretője.

A: Rubus János (42)

Kiss L., 1943

B: Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (79)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1369., Járdányi II. 113.

Az általánosan elterjedt, oktávtörésses alakkal ellentétben Kupuszinán nem törnek oktávot a II–III. dallamsor elején. A B sorok különlegesen magas fekvése miatt az énekesek többnyire oktávot törnek benne, azaz a sor egy részét – általában az első ütemet, de olykor továbbiakat is – oktávval mélyebben énekelik.

198.

♩ = 115

1. Ég - szí - ní pánt - li - ká a há - ris - nyām kē - té - je.

Nin - csen o - jan le - gény, á - ki mēg - kēs - se.

Nē - kēm is meg - kö - töt - te ēgy bar - na,

Hom - lo - ká - ra gön - dö - rō - dik a szép fé - ke - te ha - ja.

B: ossia

B: ossia

A: 2. vsz.

ossia

2. Kivicsēs-kavicsos à mi hāzunk eleje,
 Odajār egy legény minden este.
 Nē járjāl énhozzām, tē barnā bābām!
 Sok àz én irígyēm, sokàn hārāgszānāk rām.

A: KPSME énekcsoportja és fúvószenekara
 B: Péter Pálné Szurap Ilona (76)

Marások G., 1989
 Kiss L. – Sturcz J., 1969

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1434., Járdányi II. 101.

A kifejlett új stílus nagy ambitusú, magas szótagszámú rétegebe tartozó dal.

199.

♩ = 90

1. Mi tēr - tēnt a ku - pu - szi - ni szi - ri - be?

Leg - szebb le - gény be - le - je - sett a gép - be.

Mi - re azt a gé - pész úr meg - hal - lot - ta,

Azt ki - ált - ja: - Ál - jon még a ma - si - na!

2. De mire már megállott a masina,
 Szegény Orbány bal lábát már elfogta.
 Szegény Orbány bal lábát már elfogta.

- Mikor történt ez? Ki volt ez, aki beleesett a gépbe?
- Asztalos Orbány. Kupuszinii legény vót, vót is má szeretéje. Mëghalt. Mëg.

Baloghné Molnár Katalin (91)

Silling I., 1983

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1277., vö. Járdányi II. 102.

Megtörtént helyi esemény alapján született ballada. Dallama kifejlett új stílusú, közepes szótagszámú. Erre a dallamra és közeli rokonaira nemcsak balladákat énekeltek. Szép változat.

200.

♩ = 119

É - des jó a - nyám, ad - jon is - ten jó es - tét!
Ha - za - hoz - tam ezt a bar - na më - nyecs - két.
De nem a - zér' hoz - tam, hogy ét sze - res - sem,
É - des jó a - nyám këny - nyebb - sé - gét ke - res - tem.

– Áz anyja kedvijé vette el a lãnt. Mikor mëgeskidtek, bëkëtëtték a fejit, hogy mënyecske lett, akkó a fiú odãhozãttã a zenészeket, oszt ezt danóta. Áz én anyãm eztet tudtã, tudtã is, hogy kicsodã. It' vót a fãlubã.

- Mãsik verse van-e?
- Lëbet, hogy van, de nem tudom.

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1276., Járdányi II. 103.

Vajdaságban számos helyen felgyűjtötték katonaszövegekkel (*Barna menyecske fehérre meszelt háza*). Itt megtörtént helyi eseményhez köti az adatközlő.

201.

♩ = 143

1. Már - kos Zsó - fá kony - hā - jā - bā lām - pá ég.

Vā - lá - meny - nyi hon - véd bā - ká o - dá - mén.

Én is o - dá bē - kē - tēm ā lo - vā - māt,

Á Zsó - fā - vā' ki - mu - lá - tom mǎ - gá - māt.

1)

B: ossia

B: 1. Két fa közé besitöt' a hóvilág,
 Áz én bábám ábba físi háját.
 Én is ábba físiłem a hájámát,
 Legény vágyok, szeretēm a lányokát.

2. Hármatos a kukuricá levele.
 Utójára vótám nálád az este,
 Utójára fogtám ájtód kilincset.
 Ádjon Isten, bábám, sok jó szerencsét!

(A III–IV. sorra.)

Utójárà fogtàm àjtód húzójàt.

Àdjon Isten, bàbàm, sok jó éjszàkàt!

A: Péter Pálné Szurap Ilona (80)

Bodor A. – Tripolsky G., 1972

B: KPSME férfikara és esz-klarinét

Marásek G., 1989

Dallamtípus: Bereczky 2013: 194., Járdányi II. 110.

Új stílusú, ütemváltó dallam. Az A sorokban alig, a B sorokban is csak kismértékben variálhatók. A sorok első ütemének utolsó hangja félhanggá és ezáltal maga az ütem 4/4-essé nyúlhat. A dallam eredetileg – az I. világháború előtt – kizárólag regrutaszövegekkel társult, illetve a Dunántúlon elszórtan lakodalmasokkal, később a legkülönbözőbb summásszövegeknek vált talán legkedveltebb hordozójává, végül elszórtan egyéb szövegek is kapcsolódtak hozzá, elvértve még párosítók és ponyvaballadák is. Felénk legjellemzőbb katonadalként (*Esik eső, Zombolyáról fúj a szél*).

202.

♩ = 117

1. Ál - má à fá à - látt, nyá - ri, pi - ros al - ma.

En - gem gya - láz a sze - re - tóm é - des any - ja.

En - gem gya - láz, en - gem tesz a, vesz a szó - ra.

Sze - re - tem a fi - ját, nem të - he - tek ró - la!

– *Nincs továb’.*

B: 2. Verje meg az Isten a mézáros bárdját,
Mert elvágta a bornyú négy lábát!
Mert a bornyú nem mehet a, mehet a sárba, (*Megakad.*)
(Föleszi a fene a baka hátára.)

Az utolsó sornál megakadt, abbahagyta, de a zárójelben közölt ajánlatot elfogadta:
– *De... valami... így van!*

A: Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (79)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

B: Guzsvány Mihályné Jánosi Verona (65)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1385, Járdányi II. 111

Ötfokú **A** sorokkal hétfokú **B** sorok állnak szemben. A dallam csak csekély mértékben variálódik. A kifejlett új stílusú népdalok nagy ambitusú csoportjába tartozik.

203.

♩ = 120

1. Ki - kö - tüm á lo - vám á csār - dá je - lé - be,

Lē - hāj - tom á fe - jem á bā - bām ö - lé - be.

Lē - hāj - tom á fe - jem á bā - bām ö - lé - be,

■■■

Hul-lájsz-tom a köny-nye - ji - met ró-zsás kö - té - nyé - be.

3. vsz.

2. Ámerre én járok, még a fák is sírnák,
Gyöngé jágájról a levelek hullnák.
Hulljátok, levelek, rejtseték el engem,
Mert a csárdás kiságyalom mást szeret, nem engem.
3. Csillágok, csillágok, szépen ragyogjátok!
Lányok a legénynek utát mutassátok!
Mutassátok utát ennek a legénynek,
Ki nem tudja házát a szeretőjének!
* Mutassátok utát ebben az erdőben,
Vágy a csárdás kiságyalom rózsás kiskertjébe!
(*A III–IV. dallamsorra.)

Guzsvány Pál (43), Rubus János (42)

Kiss L., 1943

Dallamtípus: Berezcky 2013: 1368., Járdányi II. 114.

A soraiban jóformán egyáltalán nem, B soraiban is csak csekély mértékben variálódó dallam. Szerelmes és katonaszövegekkel ismert.

■■■

204.

♩ = 89

1. Ud - va - rom, ud - va - rom, szép, ke - rek ud - va - rom,

Nem sö - pö - ri töb - bet az én gyön - ge ka - rom!

Sö - pör - tem e - le - get, sö - pör - jön most más is!

Sze - ret - te - lek, ba - bám, sze - res - sen most más is!

B: 1. vsz.

2. Udvarom közepén van egy magas nyárfa,
Az alá van kötve sötét pej paripa.
Arany a zablája, ezüst a kantárja,
Talán, kedves babám, tē vagy a gazdája?

B: 1. Este vān, este vān, de nem mindēn lāny-nāk,
Csāk ānnāk ā lāny-nāk, kihēz sokān jār-nāk.
Lām, hozzām nem jār-nāk, nincs is nekem este!
Ā csillāgos ég is sārgārā vān festve.

A: KPSME énekcsoportja és fúvószenekara

Marásék G., 1988

B: Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (79)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1383., Járdányi II. 114.

Erősen variálódó dallam, főleg az A sorai. 3–4. hangja egyaránt lehet f₂ esz2 és a₂ g₂, néha f₂ g₂. A 7–9. hang többnyire c₂ esz2 d₂, de lehet c₂ d₂ esz2 és – ritkábban – g₂ f₂ d₂. Mindezek akár egyazon eléneklés versszakai között, sőt versszakain belül is szabadon váltakoznak. Az egész magyarság ismeri és szereti.

205.

♩ = 125

1. Ér - mes - tēr úr, ha ki - mēgy a Ku - pu - szi - na ha - tá - rá - ba,

Szál - lást kér a ba - bā - jā - tol egy pār éj - szá - kā - rá.

Sēm - mi - fé - le csa - var - gó - nak szál - lást nem ad - ha - tok!

Nincs ott - hon az é - dēs - a - nyám, csak ë - gye - dül, ma - gam va - gyok!

2. vsz.

2. vsz.

2. De tálán a szép szaváért bizon beengedlek,
 Tulipányos nyoszójambá szépen befektetlek.
 Rózsaszíni kis dunyhámmal szépen betakárlák,
Tulipányos nyoszójamba szépen befektetlek.
 Job' kárommal, bal kárommal réggelig élelgetlek.

Fontányi Jánosné Kiss Mária (74)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1495., Járdányi II. 116.

Az A sorok 2–4. hangján és az első sor szótagszámán kívül jóformán semmit nem variálódó dallam. Igen távolról bizonyos rokonságot mutat Dóczy József *Jó dolga van a bakának, van kvártély, kosztja...* kezdetű dalával.

206.

♩ = 108

1.)
 1. Jáj, de ne - héz egy vān - ku - son fe - kün - ni,
 2.)
 Ki á pā - jāt nem i - gá - zān sze - re - ti!
 3.)
 Ki á pā - jāt nem i - gá - zān sze - re - ti,
 1.) 4.)
 Köny - nye - ji - vel á vān - kus - sāt en - tē - zi!

■ ■ ■

1) B: ossia

2) B: ossia

3) B: ossia

4) B: ossia

2. Nincs édesebb' a fekete szőlőnél,
Nincs kedvesebb az első szeretőnél,
Mer' az első igazán tud szeretni,
A másiké de sokat köl' szenvedni!
3. Fehér szélét nem csípi még a dárázs,
Bárna legény fölfésili a haját.
Éneltettem hijabá físimi fül!
Már énnekem bárna legény sosém kél'!

Megjegyzés: A 2. és a 3. versszakot Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet énekelte.

B, C: 1. Jaj, de széles, jaj, de hosszú ez az út,
Amejiken a régi babám elindult!
Régi babám, térj vissza a hosszú utadról,
Emlékezz a régi esti szavadról!
Emlékezz a tegnapi esti szavadról.

2. Hosszi utról visszatérni nem lehet,
A szerelmet eltitkolni nem lehet.
A szerelmink szélesebb vót a tenger vizénél.
Árvább vagyok a lehulló levélnél.

A: Guzsvány Mihályné Jánosi Verona (65),

Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (79)

B: KPSME énekcsoportja és fúvószenekara

C: Silling István (64)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Marásek G., 1988

Juhász Gy. – Silling I., 2014

Dallamtípus: Berezky 2013: 1254.B, Járdányi II. 119.

Az A sorok kezdőhangja a változatok többségében – mintegy a rubatós előadás remiszenciájaként – pontozott negyedde nyúlik. Ebben az altípusban a B sorok is sablonos zárlatot kapnak (ti tá tá). A harmadik sor zárlata csak újabban 7. fok, ezt az alakot a *Körhinta* című 1955-ös film terjesztette el.

■ ■ ■

207.

♩ = 96

1. A Dá - no - si pus - ták - nak az al - já - ba

Állt egy csár - da e - gye - dil egy - ma - gá - ba.

Szar - vas Ist - ván volt an - nak a gaz - dá - ja,

Ol - da - lán volt fe - le - sé - ge és lá - nya.

2. Péntek este kilencre járt az óra. Alvóra tért az asszony és Tëruska. Szarvas gazda egyedil volt magába, Várta jën tán még vendég a csárdába.	5. A lëánka szinte ki volt végezve. Tagányi kocsis ott hevert söntésbe. Szarvas gazda, mikor ezeket látta, Bemenekilt a hátulsó szobába.
3. Nem is soká kellett neki várnija. Sijetve jën egy cigány ármádija. Italt kértek a cigányok szaporán, Pedig vérré volt szomjas a karaván.	6. A vad banda gyorsan rohant utánna. Nem használt az, hogy az ajtót bezárta. Mer baltával azt is hamar kivágták. Szarvas gazda életét kiontották.
4. Szarvas gazda borért ment a pincébe. Nagy sikoltás jët eközben filébe. Sietve tért vissza ő a lakásba, Feleségét akkor már halva látta.	7. Mikor a négy étellel így végeztek, Minden értékes holmit összeszedtek, Mint aki jól végezte a munkáját, Ráadásul félgyújtották a csárdát.

8. A tíz lát'ára eljöttek a népek.
Akkor látták a borzasztó esetet.
Jéggé fagyott az embereknek vére.
Siri kenny jét mindenkinek szemébe.
9. A négy áldozatot egymás mellé tették,
Az irsai temetébe letették.
Égbe szállot' szegény ártatlan lelkik.
Imádkozzon minden ember érettik!

– *Ez a vége.*

– *Hol tanulta?*

– *Ez vót akkoriba, ez, ez igaz történet vót. Igën, így a cigányok.*

– *Hol énekeltek róla?*

– *Mindënhun.*

– *Maga hol hallotta?*

– *Én, én ojan kis suttyó lány vótam, de amit én félvëttem, azt én félvëttem.*

– *Itt a faluban tanulta?*

– *Itt, itt. Tudja, az úgy vót, hogy akkor azt mëgtanúta mindëgyik. Hírës, nagyon szomorú nóta vót ez. Mind a négyiket mëggyilkóták.*

Dubac Istvánné Dienes Mária (82)

Silling I. – Tadián L., 1980

208.

Parlando ♩ = 93

1. Jáj, de bá - nom, a - mit cse - le - kéd - tem!

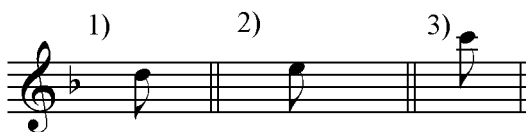
Égy le - gény - nyel sze - re - lém - re lép - tem,

Nem-csak sze - re - lém - re, há - nēm szó - bá,

Sáj - nā - lom, de nem tē - he - tők ró - la.

C, D: ossia C, D, E: ossia E: ossia

2. Írígyeim, adjátok szeretni!
 Adjátok a szemémét rávetni!
 Męszokot' a szemēm az intésre,
 Két karom a legényölelésre!

B, C: 1. Jáj, de bānom (*De sajnáalom*), ámit cselekédtem,
 Hogy égy lānyál szerelēmbe estem!
 Nemcsak szerelēmbe, hānēm szóbá,
 Sājnalom, de nem tēhetők róla!

2. Rózsát ültettem a gyalogútrá,
Á babámát el nem hágyom soha!
Mégtágadom apámát, anyámát,
Mégsēm hágyom másra a rózsámát!

D: 1. De sajnálom, amit cselekedtem,
Égy legénnyel szerelēmbe estem (*jöttem*).
Nemcsák szerelēmbe, hānēm szóba.
Sajnálom, de nem tēhetek róla.

2. Erdé, erdé, de szép siri erdé,
Benne lākik bētyār tizēnketté.
Én lēszēk a erdé keriléje,
Bārnā kislāny igaz szeretéje.

E: 1. Buzá, buzá, de szép tāblā búzá!
Ez a kislāny nem lēsz sokā ārvā.
Ez a kislāny nem lēsz sokā ārvā,
Sziret után én lēszēk a pārjā!

A: Janovics Jánosné Nagy Erzsébet (67)

Kiss L. – Janovics J. – Sturcz J., 1960

B: Maros Pálné Szurap Ilona (51)

Kiss L., 1943

C, D: Péter Pálné Szurap Ilona (76, 80)

Kiss L. – Sturcz J., 1969;

Bodor A. – Bodor G., 1972

E: Antalovics Mihályné Deák Verona (75)

Silling I., 1981

Dallamtípus: Bereczky 2013: 389., Járdányi II. 123.

Régies ritmikájú új stílusú dal, rendhagyó tulajdonsága a nagyon lassú, gyakran rubato tempó. Az itteni szó-végű megoldás a Duna mentiekre jellemző, la-végű alakban Zentán gyűjtötték (VMND I. 43.). Hangterjedelme meglehetősen nagy (10 fok, azaz decima).

209.

Rubato ♩ = 88

1. Jaj, de bá - nom, a - mit cse - le - ked - tem,

Hogy egy lány - nyal sze - re - lem - ben es - tem!

Nem - csak sze - re - lem - ben, ha - nem szó - ban.

Saj - ná - lom, de nem tē - he - tek ró - la!

2. Rózsát ültettem a gyalogútra,
Én a rózsám el nem hagyom soha!
Mégtagadom apámat, anyámat,
Mégsem hagyom másra ja rózsámat!

Buják János (6o)

Kiss L. – Sturcz J., 1969

Dallamtípus: Bereczky 2013: 389., Járdányi II. 123.

Az előző dal közeli változata.

210.

♩ = 98

1. Ku - pu - szi - ni va - sú - ti ál - lo - má - son,

Ál' egy moz - dony a hár - má - dik vá - gá - nyon.

É - gyet - ket - tét fity - tyen - tét' a má - si - ná síp - já,

Szá - ladj, kis - lány, mert el - vāg a má - si - ná!

2. - Nem szaládok, it' hágyom a hálálom!
It' elhágyot' engemet a galámbom!
It' elhágyot', it' megvár engem a bábám,
Kupuszini vásúti ál'omāson!

Fontányi Jánosné Kiss Mária (70)

Silling I., 1996

Dallamtípus: Berczky 2013: 685.A

Az 1. versszakot a 143. számú dallamon éneklí. Kifejlett új stílus, sablonos sorzárlat sok szöveg- és dallamváltozattal. Katona-, szerelmi és balladaszövegeket egyaránt énekelnek rá.

211.

♩ = 113

1) _____

Du - ná szé - lin mán - du - lá - fá vi - rág - zik,

Á le - ve - le víz - be hul - lik, el - á - zik,

Te - rem ráj - tá mán - du - lá még e nyá - ron.

2) 1) _____

Sze - res, ba - bám, szöl - két, bar - nát, nem bá - nom!

1) 2)

B: ossia

B: 3. vsz.

B: 1. Túl a vizen mándulafá virágzik,
 A levele vízbe hullik, elázik.
 Terem rájtá mándulá még a nyáron,
 Szeress, bábám, szölkét, bárnát, nem bānom!

2. Páttogátot' kukoricá de kemény!
Mindég széb' a barná legény szölkénél.
Mert a szölke nem férhet a szívembe.
Bárnát szerettem egész életembe!

3. Kipáttog a kukoricá fehérre,
Kísérik a gálambom esküvőre.
Fehér rózsából van neki koszorú,
De mi hászná, ha szíve, lelke szomorú?

A: Janovics Jánosné Nagy Erzsébet (67)

Kiss L. – Janovics J. – Sturcz J., 1960

B: Maros Mária (16)

Kiss L., 1943

Dallamtípus: vö. Bereczky 2013: 1223.

Új stílusú szó-végű dallam, egész Vajdaság területén ismerik, gyűjtötték változatait.

■ C) AZ ELSŐ KÉT SOR IS AZONOS (AABA FORMA): 212–230. SZ. ■■■

212.

♩ = 126

1. Ki - lenc ti - nót, ki - lenc ti - nót, ki - lenc ti - nót háj - tot - tám à vā - sār - rà.

Ti - ze - di - ket, ti - ze - di - ket, ti - ze - di - ket à bà - bām ud - vā - rā - bà.

Ki - lenc ti - nó ā - rà vān à bel - só zse - bēm - ben.

Még à éj - jel, még à éj - jel, még à éj - jel el - mu - lá - tok be - lé - le.

2. Nincsen pénzem, nincsen pénzem, nincsen pénzem, elkártyáztam az este,
 Ákit ádot', ákit ádot', ákit ádot' ez à bàrnà mēnyecske.
 Jó az Isten, májd elhozzà újrà az estét!
 Házamēgyék, fēlkeresēm, fēlkeresēm ezt à bàrnà mēnyecskét!

Pécsi Pál (45)

Kiss L., 1943

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1093.

Kifejlett új stílus, magas szótagszámú dal.

■ ■ ■

213.

$\text{♩} = 120$

1. Ki - lu - kádt á, ki - lu - kádt á má - gyár gé - zés e - le - je.

Nyújtsd ki, bá-bám, nyújtsd ki, bá - bām, jobb ká - ro - dát be - lé - le.

Nyújtsd ki, bá-bām, csār-dās kis - ān - gyà - lom, két ká - ro - dat, ö - lelj még,

Hogy áz or - vos, á bë - tyār or - vos ne vi - zi - tál - hás - son még!

2. vsz.

2. Játsszik a szél, játsszik a szél a eperfalevéllal,
Én is játszok, én is játszok a kedves szeretémmel.
Játsszál, bábām, kedves kisángyalom, úgyszé sokā játszol velem már!
Itt október, a bëtyār hónap, kátonānak visznek már!

Bodrogvári György (52)

Kiss L., 1943

Dallamtípus: Berezky 2013: 1526.

Kifejlett új stílus. Nagy ambitusú, magas szótagszámú, AABA szerkezetű katonadal.

■ ■ ■

AABA forma ■ 375 ■ Kötött szerkezet ■

214.

♩ = 118

A zom - bo - ri ká - szār - nyā - rà rá - szál - lot' egy gó - já.

Vi - zet ho - zott a szā - jā - bā, rēg - ru - tāk szā - mā - rà.

- Mosd - ja - tok, rēg - ru - tāk, mert po - ros - sāk vāgy - tok!

Ázt csak ā jó - is - ten tud - jā, mi - kor szā - bā - dul - tok!

C: 2. Sír a bundās, sír a bundās, mint a zāporessé.

(II. sor kimarad.)

Nē sírj, bundās, nē sírj! Lētellik āz idé!

Nēkēm is volt, lētellēt' mār ā hārom esztendé!

A, B: Fontányi Jánosné Kiss Mária (74, 70)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000,

Silling I., 1996

C: Szűcs Józsefné Horváth Borbála (60)

Silling I., 1983

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1564., Járdányi II.138.

Kedvelt lassúcsárdás-kísérő dallam, számos zenekari és egyéb hangszeres felvétele van. A dallamhoz eredetileg kizárólag katonaszövegek – még hozzá sajátosan regruta- és leszerelőkatona-szövegek – kapcsolódtak, utóbb summás alkalmazásai és egyebek is.

■ ■ ■

215.

♩ = 115

Ku-pu-szi-ni, ku-pu-szi-ni, ku-pu-szi-ni bí-ró áb-lá - ká - bá
ud-vá - rā - bá

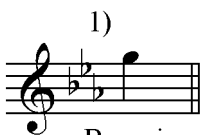
Ki-nyí-lott á, ki-nyí-lott á, ki-nyí-lott á mus-kāt-li vi - rā - gá.

Ēn - tēz - zé - tēk lā - nyok, hogy el nē hēr - vād - jon!

A sze-re-lēm, á sze-re-lēm, á sze-re-lēm, még mi é - link, tárt-son!
mind - ě - rēk - ké

B: ossia

A: Makk Mihályné Horváth Erzsébet (60)

Bodor A. – Tripolsky G., 1972

B: Péter Pálné Szurap Ilona (76)

Kiss L. – Sturcz J., 1969

Dallamtípus: Berezcky 2013: 1560.

Kifejlett új stílus. Nagy ambitusú, magas szótagszámú, tetrapódikus, AABA szerkezetű katonadal.

■ ■ ■

216.

♩ = 137

1. Há- zunk e - lőtt, ked- ves é - dős - a - nyám, van egy ma - gos e - pör - fa.

A - lá - ál - lok, ked- ves é - des - a - nyám, hogy ne áz - zak a - lat - ta.

Csip - kés an - nak a le - ve - le, jaj, de jó sza - gú!

Egy kis - lá - nyért, ked - ves é - dős - a - nyám, so - se le - szek szo - mo - rú.

2. Házunk fölött, kedves édesanyám, ragyognak a csillagok.
 Énhozzám is, kedves édesanyám, egy pár csillag beragyog.
 Éntőlem is irigyelik azt a csillagot,
 Amejik a babám ablakába minden este beragyog.

Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (61), Silling István (32)

Silling I., 1982

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1541., Járdányi II. 146.

Dallamunk mesterséges úton (cserkészmozgalom, rádió stb.) is igen erőteljesen terjedt. Kifejlett új stílus. Nagy ambitusú, magas szótagszámú, tetrapódikus, ABA szerkezetű dal.

217.

♩ = 151-163

(Zenekar)

1)

2)

1) 2)

2-3. vsz. 2. vsz.

f.

1. Kiskertemben nyílik a rezeda, csokrot kötök belőle.
Tegnap este üzent a szeretőm, küldjek neki belőle.
Küldök is neki, kedves édesanyám, mert én szeretem,
Hogy ne mondják a kupuszini lányok, hogy én csak hitegetem.
2. Ablakomba, az én ablakomba, kinyílott a nefelejcs.
Sosem hittem, édes kisanygyalom, hogy te engem elfelejtsz.
Látod, én téged el nem felejtlek, soha, de soha,
Míg síromat, árva sírhalmomat, be nem lepi a moha.

Brúnyai János zenekara (hegedű, harmonika,
tamburakontra, nagybőgő), táncsoport

Martin Gy. – Vásárhelyi L., 1969

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1545., Járdányi II. 144.

Tánc közben készült felvétel. Lassú csárdás, majd friss (szövege érthetetlen). A szöveget Kiss Mihályné Gábor Katalin jegyezte le. Kifejlett új stílusú, AABA szerkezetű, nagy ambitusú, magas szótagszámú, általánosan elterjedt csárdásdallam.

218.

♩ = 180

1. É - des - a - nyám, gyűjt - sa meg a gyēr - tyát,
 1) _____
 Hagy vik - szē - lēm ki a csiz - mám szá - rát!
pu - col - jam
 8va _____
 Jaj, de ho - má - jo - san ég a gyēr - tyá - ja!
 Nem lesz fé - nyes a nyal - ka csiz - mám szá - ra!
 1) _____
 C: 3. vsz.

2. Édesanyám, ojan vikszēt adjon,
 Akitēl a babám el nē hagyjon!
 Most is ojan szeretē hagyott el,
 Kit, még élek, sosem felejtēk el!

3. A csizmámnak sē sarka, se talpa,
A csizmámnak sē talpa, se sarka,
 Eltáncoltam a kis vígadóba.
Eltáncoltám szombáton este a bálbá.
 Majd lēs annak sarka is, talpa is!
 Lēs szeretēm széke is, barna is!

A: Bazsantik Pálné Kerhut Erzsébet (64)

Silling I., 1981

B: KPSME énekcsoportja és fúvószenekara

Marásek G., 1989

C: Guzsvány Mihályné Jánosi Verona (65)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Dallamtípus: Berezcky 2013: 833.

Ilyen alacsony szótagszámmal az AABA szerkezet kivételesnek számít. Nagyon hasonlít a *Fakó lovam fel van kantározva* kezdetű népies műdalra, amely a XIX. század egyik legnépszerűbb dala volt.

219.

$\text{♩} = 126$ 1)

1. Ba - ja fe - lé', Ba - ja fe - lé' jën egy fe - ke - te fël - hé,

1)

Szá-ládj, kis-lány, sza-ladj, kis-lány, mer' u - tó - ér az es - sé!

2)

- Nem szá-lá-dok, nem á - ká - rok, máj' szá-lá-dok, há még - ā - zok,

1)

Ku - pu - szi - ni nágý kocs-mā - bá, sze - re - té - re tá - lā - lok.

1.a   1.b   2)

B: ossia

ossia

C: ossia

2. Le van a szívem láncolva, nincsen, aki féloldja.
(*Nincs II. sor.*)
Máj' féloldja az én bábám, akkor leszék szabád mádár!
Ez a kutya betyár élet csáلتa még a szívemet!

C, D: Bájá felí, Bájá felí, gyin egy fekete félhé.
Szaládj, kislány, szaládj, kislány, me megmos a nagy essé!
- Nem szaládok oján nágyon, fáj a szívem, sajog nágyon!
Áz a csálfá bárná legény csáلتa még a szívemet!
Azt is tudom, miért sajog: elhagyot' a galambom!

A, B: Péter Pálné Szurap Ilona (76, 80) Kiss L. – Sturcz J., 1969; Bodor A. – Bodor G., 1972
C: Sóta Mihály (58) Király E., 1964
D: Silling Mihályné Pópé Katalin (64) Silling I., 1982

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1518., Járdányi II. 154.

Új stílusú, nagy ambitusú, magas szótagszámú, népszerű dal. Régebben igen szép öt-fokú dallamfordulatokkal énekelték. Mai felhangzásaiban egyre több a stílustalan szekvencia a dallam 3. sorában. A népszerűsítő kiadványok, iskola, cserkészmozgalom, rádió stb. révén terjedt el legszélesebb körben.

♩ = 104

220.

1. A tē - kē - si csār - dā - ba e - cet ég a lām - pā - ba.

Még sē gyújt - sák, úgy is ég! Bār - na le - gény á ven - dég.

Bār - na le - gény be - ru - got', ha - za - mēn - ni nem tu - dot'.

B: ossia

2. A tēkēsi híd alát' lányok fogják a halat.
Zsebkendőbe tákárják, legényeknek odadják.
Rózsászíní pántliká, bábám neve Māriská.

A: Fontányi Jánosné Kiss Mária (74)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

B: Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (79)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Dallamtípus: Járdányi-függelék: A ...csárdába

Rendhagyó, háromsoros alakja az általánosan ismert félnépi AABA dallamnak.

221.

♩ = 120

1. Hár-sány hē-gye, Hár-sány hē-gye, jāj, de mesz-szi-re el-lāt-szik!

Lás-sán sí-rok, lás-sán sí-rok, mé-gis mesz-szi-re el-hál-lik.

El-hál-lik á sí-rá-som, a ró-zsā-mát si-rá-tom.

É-dēs, ked-ves kis-án-gyá-lom éj-jel-náp-pál, mín-dég si-rá-tom.

2. Erdő, erdő, kerek erdő, jāj, de messzire állászik!
 Közepébe, közepébe két szāl rozmaring virágzik.
 Éggyik ágá vállámra, másik a gálambomra,
 Édēs, kedves kisángyalom, jutok-ē eszēdbe váláhá?

Szurap Antalné Csizmadia Mónika (70)

Kiss L., 1943

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1141.

Új stílusú, magas szótagszámú, AA⁵BA szerkezetű tetrapódikus dal.

222.

♩ = 135

1. El - mën - tem áz ács - hoz fej - fát csi - ná' - tát - ni,

Á - rá - nyos be - tük - kel ne - vem ki - vā - gát - ni.

Á - rá - nyos be - tük - kel ázt i - rá - tom rá - ja:

It nyug - szik á sze - re - lēm el - hēr - vadt vi - rā - gá.

2. vsz.

2. vsz.

ossia

2. Szerelēm, szerelēm, atkozot' szerelēm!
Mért nem virágoztál mindēn fá tetejin?
Mindēn fá tetejin, mindēn diófa levelén,
Hágy szakájtot' volná mindēn szēgény legény!

3. Én is szakájtottám, de elszálájtottam.
Utānnáfutottám, de mēg nem foghättám.
Szēlid gálamb helēt' vādát vālászottám.
Én is szakájtottám, el is szálájtottám.
Szēlid gálamb helēt' vādgálambot fogtám.

Péter Andrásné Molnár Mária (70)

Csizmadia J., 1983

Dallamtípus: Bereczky 2013: 1407., Járdányi II. 164. var.

Új stílusú, nagy ambitusú, tetrapódikus dal. Közeli rokona az általánosan ismert *Erdő, erdő, erdő, marosszéki kerek erdő* típusnak. A B sorok variálódnak általában.

223.

♩ = 103

Meg - vál - tó ki - rá - junk e - lé - be me - gyünk,
Mél - tó tisz - te - le - tet U - runk - nak te - gyünk!
Ho - zsan - na, ki - ált - juk ne - ki min - den hív,
Dí - csé - re - tet és ál - dást. Nyelv mond - ja és szív.

1)
1)
B: ossia

B: 1. Máriaat dicsérni, hívek, jejjetek!
Mert é fogja kérni fiát értetek.
Üdvöz légy, Mária! Mondja minden hív.
Áldott légy, Mária! Nyelv mondja és szív.

A: Pető Györgyné Asztalos Erzsébet (77)

B: Gábor József (92)

Bodor A., 1990

Bodor A., 1990

Dallamtípus: ÉE 243., Hozsanna 77 = 292.
XVIII. századi népelek.

224.

♩ = 78

1. Menny-ből a-lá szál-lott, menny-ből a-lá - szál - lott Úr an - gya - la.

Jo - á - kim lá-nyá - nak, szép Szűz Má - ri - á - nak e - kép' szó - la:

Üd - vöz légy, ál - dott légy ó, Má - ri - ja!

Té - ge - det a - nyá - nak vá - lasz - tott ma - gá - nak Is - ten fi - a.

B: ossia

2. Engem azért küldött, engem azért küldött követségbe,
Hogy neked megmondjam és tudodra adjam Názáretbe.
Az ő akarata, mejet végzek,
Mert téged mindennél, a többi szüzeknél jobban szeret.

A: Guzsvány Imréné Urbán Verona (71)

Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000

B: Gábor József (71)

Kiss L. – Sturcz J., 1969

Dallamtípus: Típuskatalógus III. (B)/65b
AABA szerkezetű adventi ének.

225.

$\text{♩} = 81$

1. É - le - tem - nek de - rült nap - ja még teg - nap fel - ra - gyo - got',
Oj hir - te - len és vá - rat - lan im - már be - al - ko - nyo - dot'.
Sö - tét sír let' az éj - sza - ka, mej - be le - tünt é - le - tem.
Ez é - let - ből vé - let - le - nül ha - lál tő - ré - be es - tem.

1) 2)
1) 2)
1) 2)

E, F: ossia C, E, F: ossia

2. A múlandó, gyarló világ néha oj sokat ígér,
Ámde aki abban bízik, egy sírhalom lesz a bér.
Mert aki friss egészségben a napot még ma látta,
Este már koporsó lehet annak örökös ágya.

- B:** 1. Elindulván a Szent Család szállást keres szívinkben.
Ki fog nekik ajtót nyitni e zuzmorás hidegben?
Ki szánja meg Szíz Máriát, Szent Józsefnek árját?
Ki érzi a két szegénynek nincstelen árváságát?
2. Szűz Mária és Szent József, hol találtok majd hejet?
Lesz-e, aki hajlékába titeket majd beereszt?
Lesz-e igaz, szerető szív, ki titeket befogad?
Vagy, mint hajdan, istállóban nyeritek szállástokat?
3. Földnek boldog emberei, szánjátok meg Máriát,
Aki áldot' szűz méhébe hordja az ég s föld urát!
Zárjátok be szivetekbe, hogy boldogok legyetek,
Szűz Mária Szent Józseffel könyörög majd értetek.
- C:** 1. Ím, a hajnal, jön az angyal, liliomszál kezében,
Fényességgel, követséggel érkezik Názáretbe.
Igen szép nagy ujságot mond az Istennek nevében,
Mindnyájunkat megvigasztal e siralom völgyében.
2. Áve, salve, ó, Mária, Téged köszönt az angyal,
Mert az örök Atyaisten most kínál Szent Fiával.
Készít szállást magzatjának, egy szállást Szent Fiának.
Szíz méhedben, szent szívedben, fogadj be jókedvedben.
- D:** 1. Egykor, midőn Szűz Márija, árvaságán búsulá,
Fölmegy Olajfák hegyére, onnan mennybe ment fia.
Imádkozik kívánsággal, szent szíve elbágyadá,
Hogy íl soká Szent Fiától árvaságra ván hágyvá.
2. Azonnal Gábrriel angyal elejibe leszállott,
Fényességgel a kezében tart egy olajfaágát,
Mondván: - Üdvöz légy, Mária, én Urámnak Szent Anyja!
Érily, örvendj, mert Szent Fiad kérésed meghallgáta!

3. Mondá a szép Szüz Mária: - Édes érzéangyalom,
Mit jelent e szép köszöntés, amit mondtál? Nem tudom.
- Te Szent Fiad hozzád kildöt', hogy neked megjelentsem,
Mert közel van az az idé, hogy magához fölvigyen.
4. Kérlek tehát alázattal, édes érzéangyalom,
Mond' meg nekem, mej nap leszen az én boldog halálom?
Én Szent Fiamnak jelentsd meg utolsó kívánságom.
Három dolgot kérnék téle, hogyha kedvét találok.
5. Elsé, hogy én halálomra Szent Fiam jőjjön hozzám.
Második: az apostolok legyenek a házamnál,
Hármádk: a gonosz lelket ne lássam az ágyámnál.
Hogy boldogul kimúlhássák, lelkemet vegye hozzā.
6. Mondá angyál: - Ó, Szízanyám, megleszen kívánságod,
Mert Szent Fiad hozzád eljën, és a szent apostolok.
A gonosztol nem kell félned, hatalmad alatt' van már,
Mert a te szent lábaiddal a fejét megtiportad.
7. Azután kezébe adá azon olajfaágát,
Mondá: - Ved' el, Szüz Mária e paradicsomágát.
Ezt vigyétek koporsód elé', ez legyen bizonyosságod,
Hogy semmiféle... (*Sajnos a felvétel megszakad.*)

- *Hogy hált még Szíz Mārija?*

E = C 5 versszakkal

3. Ó, arkangyal - mond Mária -, vajon ez miként lehet?
Aki tiszta, eskidött szíz, vajon az miként szilhet?
Aki soha férjet nem tud, asszonyságra nem mehet.
Szíz virága, léánysága tehát nem gymölcsözhet.

4. Ne félj, ne félj, ó, Mária, van Istennek hátálma,
Mert Szentléleknek ereje beszáll a szent méhedbe,
Mert Szentháromság ákárja, hogy te légy Isten anyja.
Ave, salve, Szíz Mária, bínésék pártfogója!
5. Legyen úgy, mint szavad mondja, ó Istennek angyala,
Ha érdemem vagyom reá, legyen szent akaratja,
Hogy én, kiseded szolgálója, legyek Szent Fiá anyja,
Azért legyen akaratja, ahogy engem kívánná.

F = B 9 versszakkal

2. Szíz Mārijā és Szent József, hol tálaltok majd hejet?
Ki fog nektek ajtót nyitni, titeket majd bevezet?
Lész-ē igaz szereté szív, ki titeket befogad?
Vágy mint hájdán, istállóban nyerjétek szállástokat?
3. Földnek boldog emberei, szánjátok meg Mārijāt,
Aki áldott szíz méhében fogadja ég s föld urát
Zárjátok be szívetekbe, hogy boldogok legyetek,
Szíz Māria Szent Józseffel könyörög majd értetek.
4. Betlehemnek éslakója, álmatokból keljetek,
Ákit vártok, szomjúhoztok, íme, itt vān köztetek.
Menny illatja Māriára, tiszta gyöngyre gyöngyözött,
Mert közétek érkezett, a megváltónk anyja lett.
5. Készítsétek el a szállást, nyissátok ki káputok!
József zörget, és az előtt ajtótok kizárjátok!
Hallja mind, de egy se szánja, kizárják Sziz Māriát,
Kirekesztik, továbbkildik az Istennek Szent Anyját.
6. Egy sē sajnál, egy sē szán meg én jó anyám idején.
Itt van szállás, a szegénynél, vén szívemben legbelöl.

Hideg van az istállóban, a szívemben melegebb,
Kegyes anyám szállás gyánánt vedd ki a gyarló hejet!

7. Méltó ugyan nem lehet rá, mert bínókkal van tele,
De ne vesd meg, éreztessed kegyes irgalmád velem!
Ha te betérsz gyermekeddel nyomdokidon béke jár,
Béke, áldás, boldog asszony, jéjj szívünkbe szál'j be már!

8. Jéjj, te is, szállj a szívünkbe, Szent József, úgy kér híved!
Fölaánlom a szívemet, Szent József legyen tied!
Betlehemieket kértek, most tégedet kérlek én:
Énhozzám ki lehetne sokkal boldogabb, mint én.

9. Dicsértessék az Úr Jézus és a szép Szíz Mārija!
Tiszteltessék Szent József is, Jézus nevelőatyja!
Üdvözölt légy, ó, Szent Család, mitőlünk is örökre,
Kinek köszöntésére most gyilekeztünk itt össze.

G: 1. Betlehemnek városkája sok vendéggel van tele,
Eljött József Máriával, már nem férhettek bele.
Keresvén hejt házról házra, de ő sehol nem talál,
Hanem kint a város szélén egy rossz istál'óba száll.

2. Itt kezdődött Máriának a legelső bánata,
Elszámlálván szent napjait Józsefhez, im, így szóla:
Én Józsefem, készíts hejet itten e rossz jászolba,
Ha a keményszívűeknél nem fértünk a városba.

3. Itt az óra, egek Ura, lásd, a földön sírdogál.
Hull a könnye, égnek gyöngye szent orcáján fojdogál.
Szent kezeit felemelvén, nézd, hozzám mind kéredzik!
Szűz emlőmet neki adom, talán majd megelégszik.

- A, B: Dienes Pál (67) Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000
C: Koleszár József (59) Kiss L. – Sturcz J., 1969
D: Koleszár Józsefné Siplika Rozália (77) Bodor A., 1990
E, F: Gábor József (92) Bodor A., 1990
G: Silling Mihályné Bazsantik Erzsébet (65) Csizmadia A. – Juhász Gy. – Németh I., 2013

Dallamtípus: ÉÉ 239., Hozsanna 104. AABA sorszerkezetű változata.

A: Virrasztóének.

B, C, E, F: Ádventi és Szent Család-járási ének.

D: Nagyasszony napi. Három napra beosztott énekes imádság.

AABA szerkezetű XVIII. századi dallam.

226.

$\text{♩} = 100$

1. Öl - töz - ze - tek gyász - ru - há - ba, szent ol - va - só - be - li - ek,
Mert egy ró - z s át le - sza - kaj - tott a ha - lál kö - zü - le - tek!
I - mád - koz - zunk ér - te, hogy Jé - zus ne - vé - be
Nyu - god - jon bé - kes - ség - be!

2. Örvedetes és fájdalmas, dicsésséges titokbän
Velink volt minden äjtatos szent búcsújárásokbä.
Imádkozzunk érte, hogy Jézus nevébe
Nyugodjon békességbe!

3. *Ángyalok kilenc kárjai az égből leszálljátok,
E megholt társunknak lelkét egekbe sorozzátok,
Hogy Jézus szent vére, drága szenvedése
Legyen üdvösségére!
* Imádkozzunk érte, hogy Jézus nevébe
Nyugodjon békeességbe!
(* A III–IV. dallamsorra.)*

– *Ez csak háznā... a temetébe nem.*

- B:** 2. *Rózsákoszorúnk egy ága halva fekszik eléttünk.
A békeességnek almába már elköltözöt' tőlünk.
Imádkozzunk érte, hogy Jézus nevébe
Nyugodjon békeességbe!*

– *Ezt szokták énekéni a rózsáfizér-társulat ravatalánál.*

- C:** 2. *Első koszorúnk egy ága halva fekszik előttünk,
A békeesség szent honába már elköltözöt' tőlünk.
Imádkozzunk érte, hogy Jézus nevébe
Nyugodjon békeességbe!*

D = A

A: Dobó Orbánné Brúnyai Katalin (76)

Bodor A., 1990

B: Pető Györgyné Asztalos Erzsébet (77)

Bodor A., 1990

C: Dienes Pál (67)

Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000

D: Guzsvány Imréné Urbán Verona (71)

Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000

Dallamtípus: *ÉE 239.*, Hozsanna 104.

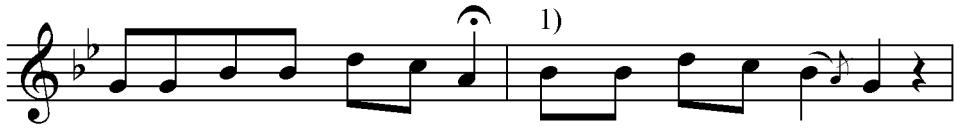
Az előző dallam szaffikus formájú változata.

227.

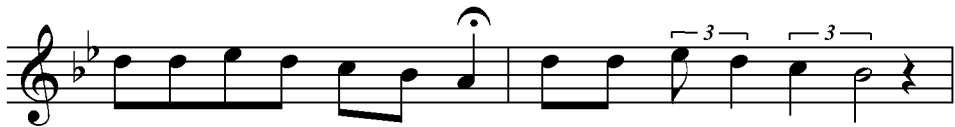
♩ = 96

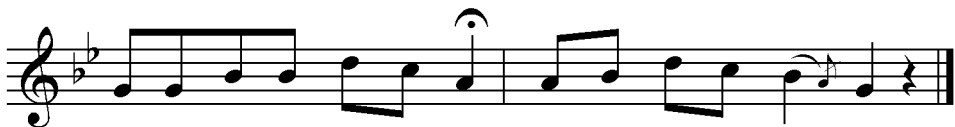
1. Í - me, egy - kor Szent Ist - ván Is - ten - ben fel - ál - la,
meny - nyek - ben

Bá - tor - ság - gal zsi - dók - nak, hogy ő pré - di - ká - la,

És pe - ni - ten - ci - á - ra min - dent fel - in - dí - ta,

A - mint a Szent - í - rás ezt nyil - ván bi - zo - nyít - ja.

ossia

2. A Krisztus szeméj szerint néki megjelenék,
Szent István szíve akkor megbátorítottatik.
Mint szép gyémánt, Istenben felékesítették,
Szerelméből szép Jézus hozzá mutatódik.
3. Gyorsasággal mennyégből angyal leküldetik,
És Isten akaratja akkor megjelenik.
Hogy ne félne haláltól, néki üzentetik.
Mártírságra Istentől mert fölszenteltetik.

El - ha - gyot' is - tál - ló - ba menny és föld u - ra.
a menny s föld

C: ossia C: ossia

2. Szereté kis kezeit felém kitárja.
Ki ét szívből szereti, ázt mindig várja.
Jéjjetek jászolához, készentsétek (*imádjátok*) ét,
A mennyekről földre szál't Szent Üdvözítőt!
3. Nyitva ál' a mennyeknek fényes ajtája,
Léhángzik az angyalok ékes szózáta (*énekszózata*).
Égi fény szál' a hejre, hol ő sziletet',
Jőjjetek készönteni a vārt kisededet!

B = C = F: 1. Megnyílik a mennyország, nézik a földet,
Ó, te áldot' Szent Csalād, hol kaptok hejjet?
Jézus, József, Māria, ki szān titeket?
Ki fogadja házāba (*hāzāhoz*) szent képeteket?

B: 2. Meg lész āldva āz ā hāz, hol ék nyugosznak,
Hova az é āldāsik béven hullanak.
Refrén

– Karácsony elét' kilenc nap kilenc hāznāl...

- C, F: 2. Meg lesz áldva az a ház, hol ék nyugszának,
 Oda az ég áldásik béven hullanak.
 Érzé szívvel érkédnek a hajlék felett,
 Hova az é szentképik beengedetett.
3. Indulj, boldog Szent Család, imádság kézét!
 Óvja, védje kezetek kis kézséginket!
 Jézus, József, Mária kegyes oltalma
 Védellezzen, óvjon meg minden bájunkban!

– *Ámen!*

D = E = A

A: Fontányi Jánosné Kiss Mária (74)	Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000
B: Pető Györgyné Asztalos Erzsébet (77)	Bodor A., 1990
C: Szikora Istvánné Koleszár Mária (75)	Bodor A., 1990
D: A kupuszinai római katolikus templom énekesei	Újvidéki Rádió felvétele, 1990
E: Dienes Pál (67)	Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000
F: Silling Mihályné Bazsantik Erzsébet (65)	Csizmadia A. – Juhász Gy. – Németh I., 2013

Újabb képződmény műdalos hatásra. Kupuszinán kedvelt, sok szöveggel él. Szerkezete megegyezik az *Akkor, kezeit csókolom* részt tartalmazó kuplééval (*Megkérdeztem a papot, hogy jutok a mennybe*). Szent Család-járás éneke.

229.

♩ = 89

1. Ó, ha - lan - dó, bú - nös em - ber, nézz o - da

A sö - tét gyász - szal be - vont ko - por - só - ra!

Le - gyen hosz - szú é - le - ted, bár vé - get ér - vén mé - gis le - jár.

Ko - por - só és sír lesz az é - let - ha - tár.

2. Íme, it' van előttünk a tanulság:
Tekintsétek az it' nyugvó jó apát!
Szenvedésektől megtörten, sok év terhétől görnyedten,
Úgy vált meg e földi létből, örömben.
3. Koporsóját könnyes szemmel nézdelé
Unokái és szerető gyermeké.
Sírva látják, hogyan pihen a jó apa, aki hitben
Gyermekeit nevelte szeretetben.

Dienes Pál (67)

Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000

Dallamtípus: ÉÉ 173., Hozsanna 135.A
AABA szerkezetű virrasztóének.

230.

♩ = 93

1. Ör - vend az ég vi - gas - szá - ga, di - csé - re - ted - del,

Ra - gyo - gó nap - su - gá - ri ja tisz - ta fény - nyé - ben.

Csil - la - gok föl - de - rül - nek, on - nan mesz - sze ke - rül - nek,

Min - den ál - la - tok ö - rül - nek, ma zen - ge - dez - nek.

2. Ama híres Apol'ó is pengeté urát (*húrát*),
Édesdeden veregeti kedves nótáját.
Végre fordítsd sorsodat, szenteltessed napodat,
Szent István (*János*) pátrónusodat, bölcses párodát!

*Szent Istvánnak (*Jánosnak*) érdeme vezéreljen mennyekbe,
S mirőlünk sem felejtkezzvén kinn a hidegbe (*a dicsőségbe*)!

*Szent Istvánnak (*Jánosnak*) érdeme hozzon bort nagy üvegbe,
Mirőlünk sem felejtkezzvén a dicsőségben!
(* A III–IV. dallamsorra.)

■■■

A: Guzsvány Mihályné Jánosi Verona (65)

B: Dobó Orbánné Brúnyai Katalin (76)

C: Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (79)

D: Dienes Pál (67)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Bodor A., 1990

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000

Széles körben elterjedt XVIII. századi névnapköszöntő ének.

■■■